

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyeztet 20 fill.
minden következőnél 15 fillér.

Nyitólét petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELOS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, január 21.

Mai számunk főbb köztemenyei:

Vezércikk: Magyar reszpublika.
Az adóreform vitája.
A törökországi bojott.
Válságos helyzet.
Erzsébetváros nem volt, de lesz.
A szegény leány szerencséje.
Elzúlótt aradi színésznő.
Két zsák rézpénz.
Meggyalázott magyar címer.
Wekerle a bányakatasztrófákról.
Ötven baleset a vágóhídon.
Öngyilkos jegyző.
„A szoboszlói katasztrófa áldozata.”
Iparosok és kereskedők szervezkedése.
Gyilkossággal vádolt tisztviselő.
Tárca: Szerelem. Irta: Gróza Micy.

Magyar reszpublika.

Arad, január 20.

Az ateistának gondolatát írja le Ignotus egyik ötletében, így: „Édes istenem, művelt és tudományosan gondolkodó ember létemre csak nem kívánhatod, hogy higgyek benned. De remélem, ezt nem veszed tőlem rossz néven?”

Amennyire istentagadók az ilyen emberek, olyan republikánusok vagyunk mi, magyarok. Majdnem mindannyian. Hívei vagyunk a köztársasági formának mindenekelőtt azért, mert az hasonlíthatatlanul olcsóbb a királyságnál. A civilista tíz millió forintot tesz ki, egy köztársasági elnököt pedig el lehet tartani, mindenemű reprezentációs költséget krétára véve, kétszáz ezer koronával. S hiába, ez a nézőpont, előttünk, anyagi gon-

dokkal élő kispolgárok előtt, nem a legutolsó. Azután meg — de ezt ő felsége bizonyára nem fogja tőlünk rossz néven venni — mi már mind kevésbé tudunk hinni az uralkodók isteni származásában. Mindjobban tért hódít az a meggyőződés, hogy a király is ember, a trónörökös is az s még sincs rendjén, hogy egy ember a születés véletlenje révén milliók fölött ur legyen.

Az ateista ember haláláig meggyón és mi se maradunk republikánusok. Talán azok maradunk, mint sóvár rajongói a legdemokratikusabb államformának. De ha egyszer rajtunk állana, hogy választhatnánk a reszpublika és a monarkia között: egy kevés fontolgatás után mégse mernénk a köztársasági forma után nyulni. És talán sikerülni fog Nagy Györgynek a republikánus pártot megalakítani — az ő ötlete teszi aktuálissá a magyar köztársaságot — de a reszpublikából, ha csak a világtörténelem előreláthatatlanjai be nem következnek, az unokái se fognak emi.

Könyvet lehetne erről írni, ha szükség lenne a bizonygatására. Valaki csak annyit mondott, amikor a magyar reszpublika ötletét előtte fölvetették: „A magyar köztársaságot még el tudom képzelni: de a magyar köztársasági elnököt nem.” Lehet-e Magyarországon valaki tekintély, akit mindenki elismer, aki egy államfőt megillető tiszteletben tudna élni és kormányozni? Elképzelhetetlen ez. A születés fensőbbiségét elismer-

jük, a vagyon fensőbbiségével megalkuszunk, de más fensőbbiséggel nem békülünk ki. Aki azért méltóságos ur, mert gróf, azt megsüvegeljük, aki a közpályán kapta a méltóságos címet, vagy mindjárt a grófi címet: az parvenü, ujmágnás, azt kinevetjük. Aki az őseitől egyebek között a politikai szereplés jogát és módját örökölte, annak hivatottságát nem vonjuk kétségbe. De amikor a szürkeségből tűnik föl valaki és tör utat a parlamentre, azt a közvélemény lorgnonon nézi: „mit akar ez a törtető?” És így tovább. Hát hol van az a férfi, akit mi az államtól rangra méltónak, alkalmasnak tartanánk, holott nem született arra? S ha meg tudnánk már valakiben egyezni: élhetne az olyan büszke, érintetlen tekintélyben, aminő egy ily ranghoz szükséges? A francia köztársaság elnökének csak a szakállát cibálták meg; a magyar köztársaság elnökének a becsületét tépáznák meg napnap után. S ha már mindent föl tudunk tenni, az már igazán ki van zárva, hogy Magyarországon egy timárnak, vagy falusi gazdának fiát választssák meg az ország élére. Hanem bizonyosan valami gróft, vagy herceget. Hát akkor maradhatunk mindjárt a dinasztiaknál.

Egyetlen ember tudta volna a magyar reszpublikát megteremteni. Az is Debrecenben volt, de valaminek komolyabb időkben, mint most a balpárt. Ez az ember Kossuth Lajos volt. És ha ő 1849. április 14-én, a függet-

Szerelem.

Irta: Gróza Micy.

Dina asszony fenn ült a terrasznak párkányán. Türelmetlenül dobolt szürke glacié topánjaival a falon s karperecét esörgetve, lopva Dághy Gidát nézte. Haragudott a szép asszony s ez a harag ott ült piros szája szögletében, de kék szeméig már nem jutott el. A báró hátra dől vörös nádszékében s monokliját igazgatva Dina esinos bokáit fixirozta. Egy kicsit összekaptak az imént a tenisz partinál és most mindketten duzzogtak, — egyik se akart békülést kezdeni.

Dina végre megszólalt:

— Mit néz?

— Kegyes engedelmevel a lábát. Becsületemre mondom ennél formásabb két jószágot életemben nem láttam. De kár, hogy nem küldheti kiállításra őket, nagyszerű reklámot csinálnának a gazdájuknak.

Az asszony hirtelen ruhája alá kapta cipőit s felbigyesztett ajakkal mondta:

— No tudja, szellemesebb is lehetne, de hát úgy látszik, a nagy meleg megártott magának egy kicsit. Órákig hallgat gyászba borulva, mint egy temetési vállalkozó s ha végre megerőlteti magát s egy pár szóval kitünt, olyan elavult, pókhálós öreg bókokkal parádézik, hogy az ember akaratlanul ásitozni kény-

telen. Mi van magával báró? Hát már a társaság legötletesebb gavallérja is szellemi végelgyengülésben szenved?

A szöke báró kétségbeesett mozdulatot tett:

— Ötletes, ötletes. Ez igazán borzasztó. Csak most látom, hogy milyen nehéz okos ember hírébe állani, főleg a nők előtt. Maguk roppant önzők. Azt kívánják attól a szerencsétlen férfitől, akit a Sors szörakoztatójuknak rendelt ki, hogy mindig fel legyen huzva, mint az óramű s csak úgy öntse magából az elnösségeket. Higyje el ninesen nagyobb esapás, mint az asszonyok kedvencének lenni. Mert maguk nagyon is sokat követelnek.

Dina meglepett mosolylyal nézett a férfire:

— Mi ez? Maga elégedetlen a sorsával? Dághy ez rosszat jelent. Talán szanatóriumba készül?

— Eh, hagyjon békébe. Már igazán meguntam ezt a léha életmódot, amit folytatok. Valamikor ambicióm volt, hogy ellenállhatatlannak tartsanak, hogy kénevezetett bálványa legyek a női szemnek és dícsérvés nélkül legyen mondva, ez sikerült is nekem. Amolyan vérbeli homme á femmes lettem, most pedig már a hányásig undorodom ettől, mert csak most látom, hogy a sok flirt és asszony vadászat között épen azt keresik nálam a legke-

vésbbé, amiből pedig a legtöbb van bennem. — a lelket. Én magam se tudtam eddig, hogy van, de most ez az elhanyagolt, lelek jelentkezni kezd és követeli jogait. Mert eddig csak a testemnek szerettem, most pedig a lelkem áldozik szép érzékek után — és nem tudom legyőzni magamba a vágyakat, ez pedig, elég arra, hogy egyelőre elvegye a kedvemet minden mástól... Oh ha tudná, ha tudni akarná Dina...

Az asszony szemében diadalmas láng gyuladt föl, de hirtelen uralkodva magán, csendes iróniával kérdezte:

— Van valami mondani valója? Csak bátran kedves barátom, én nem küldöm a mamához, hiszen tudja, nekem büntetlenül beszélhet, én már asszony vagyok. Hála Istennek özvegy asszony, itt hát többet megengedhet magának, mint valami szende leánynyal szemben... Hagyja hát abba azt az utálatos monokli forgatást és rukkoljon ki a vallomással, de hamar... éppen jó kedvembe vagyok s nem fogok elszakadni, türelmemmel végig hallgatom.

Gida báró felállott s dühösen sziszegte:

— Rettenetes maga a veséig ható guanyájával. Ha nem volna olyan veszedelmesen szép, hát irítoznám a nyelvecskéjétől, de így még ez is jól áll magának. Hát édes szép asszony, hiába csufolódik, én nem veszem el a fejemet

lenségi nyilatkozat után nem proklamálta a köztársaságot, akkor bölesten tudta, hogy miért nem teszi. Hatvan év után pedig az ő igazságai nem évültek el s nem multak idejüket.

Kinevettük Szerbiát, a miért pár év előtt az alkalmat a köztársasággá vedlésre nem használta föl s újra dinasztíát vett a nyakába. S mégis, mi helyt a republika gondolata közelebb ér bennünket, önkéntelenül érezzük, hogy talán mi se tennénk másként. S ha a szintén elképzelhetetlen eset bekövetkeznék, hogy a Habsburg-ház kihalna, mi kétségbeesetten keresnénk valaki után, a kinek a huszonhetedik őse révén valami ici-pici jogcím lenne a magyar koronára, semhogy nekünk kelljen elismerni valakiról, hogy a legkülönb valamennyiünk közül.

Az adóreform vitája.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Budapest, január 20.

Ma délelőtt végre megkezdte a képviselőház az adóreform tárgyalását. Előbb néhány apróbb ügyet intéztek el, mire Hoitsy Pál, az adójavaslat előadója hosszabb beszéd kíséretében megnyitotta az adóreform vitáját. Védelmébe vette Wekerle javaslatát, különösen az a váddal szemben, mintha az adóemelés lenne.

Vázsonyi Vilmos volt a javaslat első ellenzéki szónoka. Nagyobb beszédben igyekezett kimutatni, hogy a javaslat a külföldi adórendszerekből csak azt veszi át, ami a polgárságra hátrányos és a magyar viszonyokra nem alkalmazható. Közben egy kis incidense volt Hencz Károly néppárti képviselővel.

Az ülés végén több érdekes interpelláció volt, melyekről más helyen emlékezzünk meg.

A képviselőház üléséről itt következik tudósításunk:

(Elnöki előterjesztések.)

Az ülésen Justh Gyula elnökolt, aki bemutatta Ráth Endre levelét, melyben ez lemond a zárószámadási bizottságban elfoglalt helyéről. Azt is jelentette, hogy a választójogi bizottság

ismét Bizony Ákóst választotta meg elnökének.

Az indítványkönyvbe Bozoky Árpád jegyzett be indítványt az önálló nemzeti bank felállítására. Az indítvány megokolására január 23-át tűzték ki. Az interpellációs könyvbe Markhot Aladár a felvidéki házalók ügyében, Nagy György Janics Gyula magyar önkéntes bécsi kalandja, Polit Mihály a horvátországi szerbek üldözése, Csernoch János a kegyuri jogok és terhek biztosításáról a parcellázásoknál és Leitner Adolf a felekezeti anyakönyveknek az államiakkal való egyenlő elbánása tárgyában jegyzettek be interpellációkat.

(Mentelmi ügyek.)

Ezután Thorotzkay Viktor báró mentelmi ügyét tárgyalták.

Hédervári Lehel előadó ismerteti az ügyet. A kolozsvári főügyészesség közokirathamisításra való felbujtás miatt kéri a képviselő mentelmi jogának felfüggesztését. A mentelmi bizottság a kérelem teljesítését ajánlja.

Bozoky Árpád: Ő ugyan zaklatást lát a dologban, de azért nem ellenzi Thorotzkay kiadatását. Kéri azután, hogy a bizottság mindenkivel szemben legyen ilyen szigorú.

Hédervári Lehel újabb felszólalása után felfüggesztették Thorotzkay mentelmi jogát.

(Az adóreform.)

Hoitsy Pál előadó hosszabb beszéd kíséretében kéri a javaslatnak elfogadását. Hangoztatta, hogy a javaslat nem emeli az adókat. (Derűtség.)

Sándor Pál: Ezt ki hiszi?

Hoitsy Pál: Nem bízom abban, hogy a javaslat révén az állami jövedelmek szaporodni fognak.

Bozoky Árpád: Hát a fölemelt kvótát miből fizetik?

Sándor Pál: A száztíz milliós deficitet? Csekélység!

Hoitsy Pál: Itt csak az adórendszerek helyesbítéséről van szó. Az adóbevallás lehetetlen korrupciót eredményezett. Hetvenhat ügyvéd van Magyarországon, aki száz korona évi jövedelmet vallott be. (Derűtség és zaj.) Kétszázharminc ügyvéd évi kétszáz korona jövedelmet vallott be. (Folytonos zaj.) Százával vannak orvosok, mérnökök, akik az adóerkölcsöket megsejfozó bevallásokat tettek. Ezek a diplomás emberek átlagba évi háromszázhatvan koronát vallottak be, aminél az utolsó béres is többet keres. Elfogadásra ajánlja a javaslatot.

Vázsonyi Vilmos: Egyetért az előadóval abban, hogy a jelenlegi adórendszerünk elavult és rossz. Wekerle a finaciáknak nagy zsenije, de ezen az adóreformon nem látni a lángész megnyilatkozását. Olyan adórendet kell alkotnunk, mely tisztán a jövedelmen nyugszik és az egyik osztály ne kutassa, mennyit fizet a másik. Az egyetlen jövedelmi adó rendszere

szerint lehetetlen volna a versengés, lehetetlen volna, hogy az egyes osztályok az egymás szemére hányják a több, vagy kevesebb jövedelmet. A mostani egyenes adóreformon meg lehet állapítani az 1896. évi osztrák adóreform mély hatását, de úgy, hogy az osztrák reform mégis enyhébb. Az tény, hogy a mostani reform először alkalmazza a létminimumot és a progresszivitást rendszeresen. A 2. osztályu kereseti adó eltörlésén kívül még más előnye ennek a javaslatnak úgy sincs. Fentartja az összes hozadékokat és ezzel sok adózót a kétfős megadóztatással sújt, először kereseti adó, azután jövedelmi adó címén. Ilyen kétfős adóztatás alá éppen a proletár sorban lévő szellemi munkások esnek.

Helyteleníti, hogy a reform 800 koronás létminimumot alkalmaz, mert így ezt a kedvezményt a városi lakosság nem fogja élvezni. A létminimum megállapításánál a városokat és községeket külön kategóriába kellene sorozni. A városi és községi jövedelmi pótdókra a régi törvény is különbséget állít fel. Nincs egyetlen fokozata sem az osztrák jövedelmi adóskálának, mely enyhébb ne volna a magyarnál. Lehet, hogy ennek a büszke öntudat a forrása, hogy magyarnak lenni külön dolog, mint osztráknak.

Hencz Károly: Az igaz magyarok vállalkoznak a terhet!

Vázsonyi Vilmos: A Henczek körülbelül akkor jöttek be Árpáddal, mint a Weiszfeldek! (Derűtség.) Rámutat ezután a gyermekszámhoz fűződő adó nagy szociális fontosságára. Bizonyítja, hogy a tisztviselők adóját felemelték. A pénzügyminiszter a külföldi törvényeket másolta, de azok elnyeltek nem vette át. A javaslatot általánosságban sem fogadják el.

Az ezután következett interpellációkról más-hol írunk.

SPORT.

+ Az aradi Toldi atletikai klub január 16-án az izraelita iskola tornatermében tagjainak nagyszámúban való megjelenésével tartotta évi rendes közgyűlését. Rövid munkálkodásukról a gazdag jelentést Balázs József titkár megtette, amelyben vázolta és gyönyörűen esetelte azt az eredményt, amit tagjaik a nehéz atletika sport terén elérték. Bátran mondhatjuk, hogy a birokversenyek minden egyes selyesportjába nevezhetnek, mert a rendszeres training-órák vétele után, amit atlétáink vettek, győztesként fognak kikerülni.

A jelentést nagy lelkesedéssel tudomásul vették és a tisztikar részére a felmentvényt megadták és az új vezetőség választását elrendelték, amely a következőképen alakult ki:

Diszelnökök: Brül Alfréd és Andrányi Károly, tb. elnök Rozsnyai Kálmán, elnök Albert Andor, ügyvezető elnök Alt János, titkár Maidt Emil, jegyző Weber Emil, pénztárnok Neuländer Endre, műve-

és egész nyugodtan mondom, szívdobogás és térdreomlás nélkül, hogy szeretem. Igen, szeretem. Hiába nyitja olyan tágra ibolyakék szemét, ez már nem újság magának, épen olyan jól tudja, mint én. Kár ugyan erre a témára sok szót vesztegetni, de hát hadd mondjam el mégis, ami boszant már régóta. Epen egy év óta hordozom uszályát. Eleinte csak titokban, aztán nyíltabban, míg végre egészen nevetségessé tettem magamat. Nyomról-nyomra követtem, fürdőről-fürdőre, cipeltem becses személyemet és a vége mindég az volt, hogy ki-nevetett, gunyt üzött belőlem. Pedig mindent megtettem, az egész érzelmi skálán végigmentem, csak hogy magának tesse. Szentimentális voltam, mint egy bukott diák, ábrándos mint egy trubadur és vakmerő mint egy rablólovag. Ibolyát faltam, verset szavaltam, vért ontottam. Hiába, sehol semmi.

Soha sem volt egy őszinte szava hozzám, bármikor feláldozott volna valamelyik szeszélyének és fogadom, kéjes gyönyörrel fogadta volna öngyilkosságom hírét. No csak ne rázza a fejcskáját. Igen jól áll magának az ártatlanság gondor fürtei fölött, de csak vallja be, hogy ez egyszer nincsen minden alap nélkül feltevés. Emlékezzék csak vissza, mikor az a számár Simon Elek golyót küldött belém a maga szegfűjéért, — milyen gunyosan mosolygott a következő pikniken, mikor szembe találkoztam velem: „Hogy van a bordája, bá-

rócska” — kérdezte kicsinylően. A legjobban szerettem volna gorombán, kiméletlenül megverni, mert akkor sirt volna és felne tőlem, de szeretne, hisz épen az a baj, hogy most nagyon is tudja, érzi hatalmát fölöttem, nem imponálok magának. De most már vége ennek. Maga szívtelen és hideg, de én sem vagyok épen vajból és épen elég nekem ez a maga kokett játéka. Jöjjünk most tisztába egymással. Nyíltan, férfias őszinteséggel mondom meg, hogy szeretem, hogy felajánlom magának a nevemet, őszintén feleljen maga is, akarja azt elfogadni, vagy nem? Mert ha nem...

Dina asszony abba hagyta a láncsörgést és kipirulva, kacér kíváncsisággal szakította félbe:

— Nini maga tenyeget... Mert ha nem?

A báró önelégülten nevetett: Ugye igazam van és maga szépen lépve ment? — Most a legelkeseredettebb nyilatkozatokat várta, azt hitte, hogy képtelen vagyok magam nélkül élni, hogy főbe lövest emlegetek és e fajta megjegyzéseket várt?

Nem, szép barátnóm, biz' Isten csalódott. — Se meg nem halok bánatomban, se meg nem bolondulok, csak egyszerűen elmegyek, ha nem akar a feleségem lenni és megpróbálom elfeledni. Higgye el, ez nem is lesz olyan nehéz, mint gondolja és jönni fog majd olyan idő is,

mikor én is megtalálom azt, aki után úgy vágyódom, aki meg tud érteni engem és méltányolni fogja tudni az én nagy szerelmemet. Nos, feleljen kedvesem, akar az enyém lenni, vagy nem?

Dina összehúzta finom szemöldkeit: Maga nagyon erőszakos, — hát olyan sietős?

A férfi türelmetlenül kapott fehér panamája után: Ne keressen kibúvókat, egyenes feleletet várok, igen, vagy nem?

Az asszony mosolygott: De én...

— Jól van, tehát nem! Hídegen megfordult az ajtó felé.

A szép asszony figyelmesen nézett gavalérja után, s mikor látta, hogy komolyan menni készül, leszállott a párkányról és zavartan, égő arccal sutogta:

— De Gida ne menjen, hisz én... — a többi csókba fulladt.

Gida báró magához vonta az asszonyt s mig ajkai az aranyos barna tömött hullámokat borzolgatták a fehér halántékon, s forrón sutogták: „Te édes, te drága,” ő magába csendeszen konstatalta: „Bravó Gida, ez sikerült. Másrészt dolog volt, másképpen üthetett volna ki, de sikerült. Igaz, hogy huszonöt éves és nem éppen öde már, de még szép és egy félmilliója van, ez pedig bőven kárpót minden másért.

És szerelmesen nézett az asszonyra.

zető Zaránd Ferenc, helyettes-művezető Neuländer Endre és Burnácz Kornél, szertartnok Baumann Gyula és Horotzi Béla. Választmányi tagok: Balázs József, Nagy Sándor, Kaupert Adam, Hartmann Antal, Krempanszky Ervin, Nagy Mihály, Marinkás József, Dénes Béla, Csokán György, Spitzer Pál, Horoczi Béla. P. tválasztmány: Bernácz Kornél, Soltesz András, Baumann Gyula.

Alt János ügyvezető elnök megköszöni az újonnan választottak nevében is a beléjük helyezett bizalmat és szépen összeállított beszédében további kitartásra, együttes munkálkodásra hívta fel a tisztikart és az összes tagokat, mert csak akkor tudják megőrizni egyesületük jelenlegi nivóját és tagjait továbbképezni a sport többi ágaiban is. Az egyesület érdekében több üdvös indítvány elfogadása után a közgyűlés véget ért.

Iparosok és kereskedők szervezkedése

Választási liga Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, január 2.

Az aradi iparosok és kereskedők szervezetei nem egy országos jellegű kérdést vetettek a nyilvánosság elé s nem egyszer adták tanujelét annak, hogy öntudatos és érdekeit végül felismerő produktív osztályok élnek a városban, amelyeknek szavát meghallják és mérlegelik ott is, ahol a gazdasági harcok kiegyenlítését törvények alkotásával kísérelik meg.

A legközelebbi kérdés, mely az iparoságot s egyben a kereskedővilágot is erősen foglalkoztatja, az iparosok és kereskedők választási ligájának megalkotása, amelytől már csak egy-két hét választ el bennünket. A közgazdasági érdekeknek minden vonalon való előrenyomulása nagyon is indokoltá teszi, hogy amikor a parlamentben a mezőgazdasági termelés minden jelentősebb faktora helyet foglal, hogy akkor az ipari termelés és a közvetítő kereskedelem is kellő képviselőre találjon. Ma egyetlen iparos ül a parlamentben: Hlatky-Schlichter Lajos építész, aki mellett Sándor Pál és Brázay Zoltán képviselik a kereskedőosztályt. Ez a méltánytalan állapot s az újabban lábrakapó anti-indusztriális irányzat sürgőssé tették az iparosok és kereskedők politikai jellegű szervezkedését.

A vidéken Arad lesz az első város, ahol a választási liga megalakul. Február hó közepére tervezik a központi szervezők megbízottai az alakuló ülést, amelyen a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége részéről ifj. Chorin Ferenc, az építőiparosok országos szövetsége részéről pedig Farkas Elek főtitkár fog részt venni.

Ezt a nagygyűlést nyomon fogja követni március elején az a valóban nagyszabásúnak ígérkező nagygyűlés, melyet Arad-, Csanád-, Békés és Hunyadmegye gyáriparosai az aradi iparossággal és kereskedő világgal együttesen fognak megtartani szintén a választási liga és más aktuális kérdések tárgyában. Erre az ülésre le fog jönni Arad volt képviselője, Chorin Ferenc is, akit Hegedüs Lóránt kísért útjában.

A nyár elejére országos szabókongresszust tervez a legfiatalabb munkaadó-szövetség, a ruházati iparosoké. Ebből az alkalomból a magyar szabók vezetője, Krieszhaber Leó is lejön Aradra, ahol a szabóiparosok országos szervezkedésének hogy és mikéntjét fogják megállapítani.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

Válságos helyzet.

Ellentétek a kormányban. — Apponyi miniszterelnök?

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, január 20.

A politikai helyzet szinte napról-napra válságosabb lesz. Folytonos miniszteri tanácskozások, bécsi utazások és audienciák a külső jelei ennek, sőt már a kormányhoz közelálló körökben is aggodalmaskodó hangok hallhatók a helyzetről. Fuzióról és a katonai kérdések megoldásáról ma már alig beszélnek, a választói reform tárgyalása pedig jó időre teljesen leszorult a napirendről. A bankkérdés körül forrong most minden és hír szerint a kormányban is komoly ellentétek vannak és ezért a válság kitörése a közeli hetekre várható. Egy éjjeli táviratunk szerint a közeli jövőben kormányválság lesz és Wekerle helyét Apponyi foglalja el. Félhivatalosan ezt a hírt megerősítjük.

Mai tudósításunk a politikai helyzetről itt következik:

Politikusok a király előtt.

Politikai körökben most már biztosra veszik, hogy Apponyi Albert gróf kultuszminiszter holnap este Bécsbe utazik és pénteken megjelenik a király előtt. Wekerle és Andrássy után tehát most Apponyit hallgatja meg a király sőt mint biztos forrásból értesülünk, Wekerle már össze is állította azoknak a férfiaknak a névsorát, kiket a közel jövőben még a király elé fognak hívni. Ezek között vannak a főrendiháznak és a képviselőháznak elnökei, vagyis Dessewffy gróf és Justh Gyula, továbbá Rakovszky István, Széll Kálmán, Hoitsy Pál, Batthyány Tivadar gróf és Holló Lajos.

Elsőnek most Apponyi Albert gróf megy a királyhoz. Azalatt itthon kapacitálják Justhot, hogy ő Rakovszkyval és Návayval az újvi gratuláció címén menjen fel Bécsbe, nehogy direkt meghívásuk lefelé nehezítse a kormány helyzetét. Ha Justh ezt nem akarná, meg fogják kísérelni a királyt mégis rávenni, hogy lejöjjön Budapestre. Itt azután a Házak és pártok elnökeinek a király elé kell járulni.

Az egyes minisztériumokban most lázasan dolgoznak mindenféle javaslaton, hogy az adó- és újoncjavaslatok elintézése után foglalkoztathassák a Házak és ne kelljen a képviselőket munkahiány miatt hazaküldeni. A katonai kérdések, melyeket a kormány villámháritóul akart a válságba beledobni, egészen háttérbe szorultak; Bécsben ráérnek és a magyar kormány nem tehet semmit, ha a hadügyminiszter nem tartja időszerűnek a dolgot. A hadügyminiszter állítólag csak úgy akar a katonai kérdések tárgyalásába belemenni, ha legalább 10 évre kap véderőtörvényt, ha a létszámot 70.000 emberrel emelik (az u. n. elkerülhetetlen 20.000-en felül) és Magyarország törvényben elismeri a katonai felségjogokat.

A válság kiéleződése.

A kormányhoz közel álló „Esti Ujság” Apponyi bécsi útjáról szólva, azt írja, hogy a kormányban a bankkérdés ügyében komoly ellentétek vannak és ezek teszik most szükségessé egy függetlenségi miniszter véleményének a meghallgatását. Politikusok körében új képviselőválasztásról is volt szó, mint olyan eshetőségről, mely a válságos helyzet miatt könnyen elkövetkezhethet.

Függetlenségi körökben beszéltek ma a

választóreform sorsáról is. Andrássy javaslatának elhalasztása itt nagy megnyugvást keltett.

Nagy jelentőséget tulajdonítanak annak a tanácskozásnak, mely ma Kossuth Ferenc és Andrássy Gyula között volt. A belügyminiszter lakásán látogatta meg a betegeskedő Kossuthot és hosszú ideig beszélgetett vele a politikai helyzetről.

A republikánusok.

Nagy György képviselő ma elmondta a képviselőház folyosóján, hogy április 14-ére republikánus gyűlést hívnak össze Debrecenbe.

— Csak olyan képviselő lesz ezen hivatalos, — mondta — aki nyíltan bevallja, hogy köztársasági párti ember. Az én pártomból, a balpártból három képviselő, Csépany Géza, Bozoky Árpád és én nem esinelok ebből titkot. De a kormánypártból tizenkilencen jelentkeztek.

Ezt a furesza szenzációt nagy derűtséggel vette tudomásul a folyosó népe.

Apponyi — miniszterelnök?

A politikai körökben az esti órákban még komolyabban itélték meg a helyzetet. A kabinet lemondásáról is beszéltek és Apponyi kihallgatását azaz hozták összefüggésbe, hogy a király őt fogja megbízni kabinetalakítással. Hír szerint Andrássy tegnapi kihallgatásán csak rövidebb halasztást kapott és határozottan kijelentette ő felsége előtt, hogy a parlamenti helyzet tarthatatlan és hogy nézete szerint a legjobb lenne, ha ő felsége Apponyit bizná meg a kabinetalakítással. Ebben az esetben állítólag Wekerle továbbra is megtartaná a pénzügyminiszteri tárcát.

Arra a hírre vonatkozólag, hogy több politikus a király elé járul, beavatott körökből ezt jelentik:

Tény az, hogy Justh Gyula képviselőházi elnök azt az óhaját fejezte ki, hogy szeretne őfelsége előtt megjelenni, hogy ott álláspontját kifejtthesse. Justh ez óhajáról a király tudomást szerzett és a házelnök már legközelebb megjelenik a király előtt.

A hivatalos cáfolatok.

A helyzet komolyságára vall az is, hogy hivatalosan szokatlan bőbeszédűséggel cáfolják a válsághíreket. Apponyi ma este fogadott egy újságíró, aki referálva az elterjedt válsághírekről, megkérdezte a minisztert azok valódsága felől. Apponyi ezeket válaszolta:

— A válsághírek egyáltalában nem felelnek meg a valóságnak. A kabinet rekonstrukciójáról szóló hírek is teljesen légből kapottak, valamint nem igaz az sem, hogy a kabinetben nézeteltérések volnának. Kijelenthetem, hogy csak abból a célból jelenek meg őfelsége előtt, hogy őt a függetlenségi párt részéről informáljam a helyzetről. Ennélfogva audienciámtól döntés nem várható, mert annak kizárólag csak informatív jellege van. Válság nincs és kijelenthetem, hogy azok a hírek, amelyeket most tudomásomra hozott, hamisak és alaptalanok.

Ugyanesak ma este a félhivatalos MTI. ezeket jelenti:

Mindazon hírekkel és híresztelésekkel szemben, melyek válságot jósolnak és kombinálnak, illetékes helyről vett értesülésünk szerint kijelenthetjük, hogy ezek nem a helyzet ismeréséből, hanem ellenkezőleg éppen azok nem ismeréséből származnak. A magyar kormány kebelében teljes egyértelműség áll fenn és

mindazok a legfelsőbb kihallgatások, melyek eddig történtek és melyek esetleg még történni fognak, a kormány egyértelmű megállapodásának folyamán. Illetékes körök azokat a mesterségesen szított kombinációkat, melyeknek talán személyi vonatkozásai lehetnek, nem tartják olyan természetűeknek, melyek a kormány szolidaritásával szemben messzebbmenő következményekre vezethetnének.

A szegény leány szerencséje.

Huszezer koronás nászajándék.

— Fővárosi levél. —

Arad, január 10.

A Dana partján és az Adria mentén egy időben szárnyal a hír egy dúsgazdag budapesti gyárosról, aki nagylelkűségének egészen különös és meglepő tanujelét adta. Egy eljegyzési értesítésre azzal felelt, hogy borítékba tett husz darab ropogós ezres bankót és elküldte a boldog leánynak, aki legjobb esetben is egy megleghangu táviratot várt. Az eset azonban nem ilyen egyszerű, mert ahogy semmisen történik a világon ok nélkül, legkevésbé történhetik bizonyára az, hogy egy milliomos csak úgy márhohnapra meglepetésképpen huszezer koronát ajándékoz valakinek. Szegényebb fajta emberről talán el lehetne ezt hinni, de nábobnál nem vagyunk hozzászokva, mert azok már a mesében is közzivűek voltak.

Pólából, az osztrák-magyar kikötővárosból a napokban levelet kapott csepeli Weisz Manfréd, az Európaszerte ismert tölteny- és konzervgyáros. Egy hadbiztos özvegye illedelmesen tudtára adta, hogy a leánya menyasszony.

— Talán emlékszik még a leányomra — írta az asszony — abból az időből, mikor még élt az uram és Moltóságod sürin megfordult nálunk. Régen volt ez, idestova tizenhét esztendője, de talán még sem felejtette el. Ez bátorít fel arra, hogy értesítem a mi családi örömnünkről.

Weisz Manfréd meghatottan olvasta a levelet, derengett előtte sok régi szép emlék, majd felütötte az üzleti könyveket és — már emlékezett. Igen, jó barátja, meghitt embere volt a pólai hadbiztos, ami érthető is: a gyáros szállítója volt a hadseregnek, a hadbiztos pedig átvette a szállítványokat. Itt Pólában ő vette át, másutt mások, sok hadbiztossal volt és van ma is dolga csepeli Weisznek, aki milliókra rugó árukat és hadiszereket szállít az armádiának. Tehát: elolvasta a levelet és nyomban elintézte. Válaszolt az özvegynek, szívélyesen gratulált és meleg szavakkal aposztrofálta a boldogult hadbiztost.

— Mintha ma is látnám, — írta — kedves, derék ember volt és bizony most is megindultan gondolok rá. Oh, hogy nem érthette meg a leánya örömmepét.

A levél azonban nemcsak ezektől az alkalmi szólamoktól dagadt, hanem husz darab vadonatúj ezrestől, amiket a gyáros odafektetett a meleg sorok közé, ezzel a sokkal szerényebb összeghez illő megjegyzéssel:

— Tiszteletem és megemlékezésem csekély jelölül küldöm bájos leánya számára ezt a menyasszonyi ajándékot.

A nagypecsétes levél Pólába érkezett. Elképzelhető a sovány nyugdíjból élő özvegyasszony meglepetése, a menyasszony boldogsága és az ámulás-bámulás mindenütt, ahová híre futott a pesti gyáros ritka áldozatkészségének. Ma is kézzől-kézre adják a levelet a nagy garnizonban, sőt a pólai szenzáció bejárja a hadsereg többi fészket is, úgy,

hogy nincsen ma a K. u. K. Armée-nak, népszerűbb szállítója Weisz Manfrédnél.

Budapestben maga a gyáros mondta el az esetet néhány bizalmasának. Akadt egy, aki megütközve tudakolta, hogy lehet kereskedőember ilyen könnyelmű.

— Azt érteném — mondotta szemrehányóan a barát — ha még élne az a pólai hadbiztos.

Weisz Manfréd csöndes mosolylyal válaszolt:

— Tudod, barátom, babonás ember vagyok. Meghalt, meghalt, az igaz, de én hiszek a lélekvandorlásban.

Gyilkossággal vádolt tisztviselő.

Terhelő adatok a kassai diurnista ellen.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, január 20.

Megírtuk lapunk legutóbbi számában, hogy a kassai rendőrség megkeresésére a fővárosi rendőrség előállította Papp Béla 23 éves diurnistát, akit rendőri felügyelet alatt álló leányon elkövetett a rendőrség azzal gyanúsít, hogy Hajnal Lidiát rablógyilkosságot tett.

Az előállítás körülményeit tegnap megírtuk — de mint fővárosi tudósítónk jelenti — a rendőri sajtóiroda később úgy referált a sajtónak, hogy Papp Béla ellen bizonyítékok nincsenek és őt, valamint kedvesét, szabadon engedik. Mi ezzel szemben már tegnap megírtuk, hogy Kassára viszik őket.

A kihallgatás és a további nyomozás Budapesten és Kassán, Papp Béla bűnössége mellett bizonyítanak, ámbar közvetlen bizonyíték még nincsen és Papp Béla erőiesen tagadja a bűnösséget.

Dacára annak, hogy alibiéről elfogatásakor beszélni sem akart és gondolkodási időt kért, mégis ellentmondásokba keverődik.

A nyomozást és kihallgatást Koródy M. Béla rendőrfogalmazó vezeti Budapesten. A vizsgálat eredménye ez:

(Szókés Kassáról.)

Papp Béla elsősorban beismerte, hogy Kassáról megszökött. Elutazásáról nem tudtak szülei és nem tudott róla hivatali főnöke. Papp Béla ugyanis 11-én még hivatalban volt Kassán, napidíjas volt a városnál. Kilenetől tizenkettőig a hivatalban volt és munkáját végezte. Azután elment haza, onnan a borbélyhoz majd Guttman Ignác szatócshoz, aki neki jóbarátja és végül az Otthon-kávéházba.

A kritikus időben, amikor Hajnal Lidiát meggyilkolták és kifosztották, az Otthon-kávéházban volt. Szüleitől nem bucsuzott el, mert Budapestre akart utazni, hogy itt könyvelői állást szerezzen és ebben szülei megakadályozták volna. A hivatalban pedig azért nem szökött, mert azt szükségtelennek tartotta. Ellenben Guttman Ignácot elbucsuzott, ennek megmondotta, hogy Budapestre jön.

(Sérülések a gyilkos kezén.)

Papp Béla azt állítja, hogy Hajnal Lidiát csak látásból ismerte, személyesen nem. A lakásán sem volt soha. A gyanúsított kezein, mint ezt tegnap megírtuk, sebhelyek vannak. Koródy rendőrfogalmazó megvizsgáltatta a rendőrvrossal a forradásokat és a következő látleletet kapta:

1. A jobb kéz középujján a körömperecen 1 centiméter hosszú bőrsérülés, amely nyolc-kilenc nappal ezelőtt keletkezett. (Tehát a rablógyilkosság idején.) 2. A jobb kéz öregujján 1 centiméter hosszú, valami éles, vagy hegyes tárggyal (tü) okozott sérülés. Ugyanabban az időben keletkezhetett. 3. A bal kéz mutatóujján 6 milliméter hosszú bőrhörzsolás, amelyet feltétlenül köröm okozott.

Ezekre Papp Béla a következőket állítja: A körömnél a sebsérülés onnan ered, hogy körömlobosodása volt és ezt tüvel felszurta. Az öregujjon a sérülést maga okozta, szálka ment az ujjába és ezt tüvel kivette.

— Helyes, mondotta a rendőrfogalmazó, hát a balkezzel mi van?

— Amikor Guttmanntól Kassán bucsuztam, kezem egy az üzletajtóból kiálló szögben megsértettem. Kértem is Guttmannt, adjon rá tapaszt.

(A kassai rendőrség sürgőnye.)

A kassai rendőrséggel táviratilag közölték a kihallgatás eredményét. A kassai rendőrség azonnal megindította a nyomozást, s megállapította a következőket:

Szavahihető tanúk igazolják, hogy Papp Béla ismerte Hajnal Lidiát, gyakran volt nála, sokszor látták vele együtt Kassa utcáin. A kérdéses és kritikus időben Papp Béla nem volt az Otthon-kávéházban, ott 11-én egyáltalán nem volt. Guttman Ignácól járt, de Guttman semmit sem tud arról, hogy Papp Béla a kezét nála megsértette volna, határozottan kijelenti, hogy Papp Béla tőle tapaszt a sebre nem kért. Mindezek után a kassai rendőrség ügyészre utasításra arra kérte a budapesti főkapitányságot, hogy Papp Szerecsen-utcai lakásán ismételt tartson szorgos házkutatást és Papp Bétát tartóztassa le.

(Papp Béla sikkasztó.)

A budapesti rendőrségen Papp Bétát ugyanis letartóztatták volna, mert Papp Béla Kassán Komjáthy János szinigazgató kárára sikkasztást követett el. Háromszáz koronát sikkasztott. Kedvezményes jegyek elárúsításával volt megbízva, a jegyeket eladta, de a befolyt összeget, 300 koronát a saját céljaira fordította. Mindezek alapján Koródy letartóztatta Papp Bétát és át fogja adni a Kassáról ma délelőtt megérkezett rendőrtisztviselőnek.

Öngyilkos jegyző.

Az adósságok halottja.

(Távirati tudósítás.)

Arad, január 20.

Egész Csanádmegyében ismert ember vett véget ma erőszakkal az életének és anyagi zavarok szülte buskomorságának. Nagylakon ma reggel 9 órakor mellbe lötte magát Kacsnik János adóügyi jegyző, aki ismert volt a nép között és a hivatalnoki körökben. Ma reggel rendes időben elment hazulról feleségével, aki állami tanítónő. A község házában kis ideig eldiskurálgatott Bajesi jegyzővel, azután ismét hazament.

— Nem jól érzem magamat, — mondta a hivatalban.

Otthon bevonult a szobájába. Nemsokára a cseléd fegyverdörrenést hallott és berohant a jegyző szobájába, ahol az ágyon hörögve találta Kacsnikát. A melléből patakzott a vér, a kezében pedig revolver füstölgött. Azonnal értesítették feleségét, aki sikoltozva rohant férje hidegülő teteméhez. Délelőtt az orvosok azt mondták, hogy a jegyző csak néhány óráig élhet még.

Kacsnik János évekkal ezelőtt román tanító volt Nagylakon és a község legnépszerűbb embereihez tartozott. Amikor Kristóffy József későbbi belügyminiszter ott képviselőjelölt lett, fölismerte Kacsnikát nagy népszerűségét és a népre való befolyását, arra kérte, álljon mellé a választási kampányban s ha győz, megjutalmazza valami jó állással.

Kristóffy be is tartotta szavát, mert Kacsnikát adóügyi jegyzőnek tette meg, amikor Rusz János jegyző nyugalmába vonult.

Az azelőtt szerényen élő ember költségei kezdett és a sok pénzt, amit keresett, gyorsan kiadta. Adósságokat is csinált és hitelezői mind jobban szorongatták. Ez és súlyos cukorbetegség életuntá, buskomorrá tették őt s valósággal kerülte az embereket. Ez az oka végzetes tetének is.

Kacsnik a hivatalban pontos volt, habár az utóbbi időben az általa kezelt betegségtől pénzek körül némi zavarok voltak. A jegyző iránt általános a részvétel.

Wekerle a bányakatasztrófákról

Válasz az interpellációkra. — Csernoch János a parcellázásokról.

— Fővárosi tudósítónktól.

Arad, január 9.

A képviselőház mai ülésének végén — szerdai nap lévén — interpellációkra került a sor. Először Wekerle Sándor miniszterelnök válaszolt Pető Sándornak és Szatmári Mórnak a resicai és ajkai bányakatasztrófák ügyében tett interpellációira. Védelembe vette a magyar bányaviszonyokat, de azt elismerte, hogy az ajkai bányában történtek mulasztások. Éppen ezért a készülő új bányatörvény gondoskodni fog a biztonsági intézkedésekről.

E válasz tudomásul vétele után Csernoch János püspök interpellált a parcellázások körül történő visszaélések miatt. Törvényhozási intézkedéseket kért a visszaélések büntetésére.

Az ülés e részéről itt következik tudósításunk:

(A bányakatasztrófák.)

Wekerle Sándor válaszol Pető Sándor és Szatmári Mór tegnapi interpellációira. A megrendítő bányaszerencsétlenségek — ugymond — kötelességévé teszi a szigorú vizsgálatot. Bár a vizsgálat még befejezve nincsen, mégis kell kijelentéseket tennie, nehogy a magyar bányaviszonyoknak rossz híre menjen a külföldön. Nem szabad azonban minden bányaszerencsétlenségért a társulatokat tenni felelőssé. A tavalyi aninai bányaszerencsétlenségről is megállapította a vizsgálat, hogy azt gázkitörés okozta és nem emberi mulasztás. A pénzügyi kormány az 1908. év folyamán két ízben is megvizsgáltatta központi közgeivel a resicai bányákat, amelyeket akkor a legnagyobb rendben találtak. A resica-dománi bánya hetedik és nyolcadik szintjén a munkát egyáltalán megszüntették. Bizonyítja, hogy a bányászok kereseti viszonyai nem olyan rosszak, mint aminőknek feltüntetni akarják. Viszont azt is elismeri, hogy az ajkai bányában nem a legideálisabb állapotok uralkodtak. Az ajkai katasztrófát a szellőztető készülék meggyulladás okozta. A menekülőket a teherliften szállították fel. Kijelenti, hogy az új bányatörvényben a kormány diszkrécióra jogot fog magának kérni a magántársaságokkal szemben a biztonsági intézkedések kikényszerítésére. A törvényt a kormány már előkészítette.

Pető, tekintettel a megindított vizsgálatra, egyelőre tudomásul veszi a választ.

Wekerle választát véglegesnek kívánja tekinteni.

Szatmári Mór szintén tudomásul veszi a miniszterelnök választát.

Markhot Aladár a felvidéki házalók ügyében interpellál. Interpellációját kiadják a kereskedelmi miniszternek.

(Csernoch a parcellázásról.)

Csernoch János püspök a parcellázások ügyében interpellál. A parcellázási mozgalmak vizsgálása után a kis emberek védelmének szempontját hangsúlyozza. A parcellázásra kerülő birtokok jelentékeny része kegyuri terhekkel van összekötve, melyek átszállanak az új tulajdonosra. Voltak nem ritkán esetek, hogy a parcellázás előtt nem rendezték a kegyuri terheket és a vásárló kisemberek nem voltak erről előzetesen tájékozva és oly teher szakadt rájuk, melylyel nem számoltak. Annyi zaklatásnak vannak kitéve, hogy sok esetben nem is tudják fizetni a terheket és a kegyuraság elesik járulékaitól. Törvényhozási intézkedése-

ket kér a visszaélések büntetésére az igazságügyminisztertől.

Az interpellációt kiadják a kormánynak.

Polit Mihály interpellált még a nagyszerb propaganda ügyében, mire az ülés egynegyed 5 órakor véget ért.

Vagdalkozó tisztek.

Három kardaffér.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 20.

Még le sem csillapultak a székesfehérvári kardaffér hullámai, máris két újabb botrányos esetről érkezik jelentés. Ez egyik a fővárosban, a másik Eszéken történt. Az előbbiben nem történt sebesülés, az utóbbiban azonban két fiatalembert sebesített meg egy örvongó főhadnagy.

Mindhárom kardafférről itt következik tudósításunk:

Székesfehérvárról jelentik: A katonatisztek szombati botránya még ma is élénken foglalkoztatja a polgári és a katonai társadalmat. A vagdalkozó tisztek ügyében a rendőrség kihallgatta az összes tanukat, akiknek vallomásából bebizonyosodott, hogy a berugott tisztek kávéházi hősködéséről mindaz, amit a lapok írtak, megfelel a valóságnak. A botrány főhőse Taabj Kálmán honvédhadnagy és Vay Artur gróf huszárfőhadnagy volt, akik ellen az 5-ik honvédkerületi hadbírószigorú vizsgálatot indított. A rendőrség, miután befejezte a tanukihallgatásokat, ma áttette az iratokat a katonai állomásparancsnoksághoz, amely viszont a hadbírószigorú fogja átadni az aktákat. A hadbírószigorú különben a maga hatáskörében is hallgat ki tanukat. Így többek között megidézte a megvagdalt Weisz Hugót, akit már a lakásán ápolnak. A beteg azonban egyelőre még nem hagyhatja el az ágyát, a hadbírószigorú ezért ma kiszállott Weisz lakásán és jegyzőkönyvbe foglalta a vérengzés áldozatának előadását. Taabj Kálmán fogságban van s mint bírlik, sokkal szigorubb büntetés vár rá, mint az áthelyezés. Az ezredparancsnokság szigorú és gyors intézkedése nagy megnyugvást keltett a polgárság körében.

A másik eset, mely felől Pécsről jött egy szükséges jelentés, így történt:

Egy eszéki előkelő kávéházban tegnapelőtt botrányos esemény játszódott le. A kávéházban mulatott egy eszéki főhadnagy, a szomszédos asztalnál pedig G. H. magánhivatalnok beszélgetett több fiatal tisztviselővel. A főhadnagy először szóval inzultálta G. H.-t, majd mikor az rendreintette őt, kardot rántott és a fiatalemberre támadt. A kard átvágta G. H. kalapját és súlyosan megsértette annak fejét is. A félig ittas állapotban levő főhadnagy tovább akart vagdalkozni, de a társaság többi tagjai közbevetették magukat és elvették a tiszt kardját. Eközben egy másik fiatalembert is könnyebben megsértült. Az esetről jelentést tettek a katonai hatóságnál.

A fővárosi esetről ez a távirat számol be:

A Retek-utca és Széna-tér sarkán tegnap Hammerschmidt János VII. huszárezredbeli tiszt helyettes kardjával fejbe vágta Szabó Sándor pénzügyőrt, a kard azonban laposra fordult és csak zúzódást okozott. A tiszt helyettes egy hölgyvel sétált, amikor Szabó harmadmagával részegen jött és a tiszt helyetteset meglokte. Ez rendreutasította, mire Szabó számfüleket mulatott. A tiszt helyettes erre kardot rántott. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

Erzsébetváros nem volt, de lesz.

Műlek Lajos dr. akciója.

— Az Aradi Hírlöny tudósítójától. —

Arad, január 20.

A jövő hét valamelyik napjára Műlek Lajos dr. és Szalai Arnold dr. törvényhatósági bizottsági tagok értekezletre hívják össze a törvényhatósági bizottság tagjait. Az Erzsébetváros lakosságának jövőjéről lesz szó a tanácskozáson, melyre a városrész háztulajdonosai és lakói ugyszólván testületileg vonulnak fel. Folytonos szervezkedés és agitálás tartja ébren ugyanis a városrész polgárai közt még a múlt évben megindult s a legutóbbi közgyűlésen is szóvá tett esaternázás gyors megoldásának követelését. A polgármester megígérte, hogy rövid időn belül tárgyalásra kerül az ügy s a mérnöki hivatal utasítva is van, hogy készítse el a terveket.

A polgárság ily nagyarányú nézet megnyilvánulása, mint a milyent a mozgalom vezetői az értekezletől várnak, kötelességévé teszi a döntésre hivatott tényezőknek, hogy a kérdéssel végre komolyan foglalkozzanak s a már öt év óta napirenden lévő ügyet végérvényesen és meglegedésre oldják meg.

A város vezetősége a esaternázás létesítését amilyen szívesen hajtaná végre a legrövidebb idő alatt, oly aggodalommal tekint az abból származó pénzügyi nehézségek elé. Alkalmunk volt a tanács több tagjának véleményét hallani s ezek mind megegyeznek abban, hogy az Erzsébet-városi háztulajdonosok hozzájárulása a esaterna-építéshez az ottani házaknak oly megterhelhetetést jelent, amelyet azok nem lesznek hajlandók akceptálni. A szabályrendelet értelmében ugyanis a esaternák építési költségeinek felét a város, felét azok a háztulajdonosok viselik, akiknek háza előtt a esaterna elvonul. Ezek a házak legtöbbszörre hosszú fronttal bírnak s így nagyrészt esaterna-járulék esik a tulajdonosra, úgy, hogy sok esetben egyáltalában nem áll arányban a ház értékével. Attól tart a tanács, hogy a esaterna más módon, mint a város számájára nem lesz létesíthető s ez újabb négy-ötszáz ezer koronás kölcsön felvételét teszi szükségessé.

Alkalmunk volt az Erzsébetvárosiak mozgalmának vezetőivel is beszélni, akikkel megismertettük a „hivatalos” gondolkodást ebben az ügyben.

Méltatlankodva vették tudomásul. A népes városrész polgárságának akcióját kezdettől fogva irányító Figus Albert számvevőtől kérdeztük meg, vajjon abban az esetben, ha a tanács a szabályrendeletre hivatkozva, az Erzsébetvárosiak megterhelhetetésének odiumát állítaná a közgyűlés elé és ezzel akarná a gyors megoldást halogatni, mit cselekednének? A számvevő azt válaszolta, hogy erről beszélni sem lehet.

— A szabályrendelet ide vonatkozó rendelkezéseinek felfüggesztését fogja kérni a törvényhatósági bizottsági tagok ama csoportja, akik a városrésznek ezt a vitális érdekét magukévá tették s megígérték, hogy a kérdés folytonos ébrentartásával azt megoldása elé viszik. Mi haszna volt a városrésznek abból, hogy a Schohne esaternát a belváros részére megépítették? Semmi! És az Erzsébetváros minden adózója hozzájárul a Schohne-esaterna költségeihez adója egy százalékával. Különben is van követelésünk a városon. A közgyűlésnek ugyanis az a felfogása, hogy minden városrész az adója összegéig részesüljön a város támogatásában. Ha ezt elfogadjuk, akkor mi a kövezetalap évi százötvenezer koronás bevételeből legalább huszonhatezer koronára számít-

hatunk, mert mi a összes adóknak husz százalékat fizetjük a városi pénztárba. Tíz évre visszamenőleg ez kétszázhatvan ezer korona, amiből ha nem is fedezhető teljesen az építkezés, de jórészt futja. A hozzájárulástól sem zárkoznak el a háztulajdonosok, ami majd a jövő heti értekezleten kötelező ígért formájában kifejezésre is jut.

A belvárosnak érdeke első sorban az Erzsébetváros csatornázása. Ezt belátják olyan férfiak, mint Múlek Lajos dr., aki a mozgalom élére állott. Amíg ott csatorna nem lesz, addig hiába fejlődik a belváros higiénája, az Erzsébetváros a járványok fészke marad. Ha az Újtelep csatornázását elhatározták és azt városfejlesztési szempontokkal okolják meg, akkor az Erzsébetváros elhanyagolása a belvárosi kereskedelem szempontjából valóságos öngyilkosság. Legalább kétezer üres telek várja a beépítést az elhanyagolt városrészben, de kinek van kedve ott építkezni, ahol nyáron a por miatt nem lehet ablakot nyitni, télen pedig térdig ér a sár. Az Újtelep fejlődése a belváros forgalmát elvonja, az Erzsébetváros, a belváros tőszomszédságában, fejlődésével csak a kereskedőknek és iparosoknak válik hasznára.

Mint az elmondottakból kitetszik, a februári közgyűlésen erős küzdelem lesz a tanács és a törvényhatóság között, ha a mérnöki hivatal addigra elkészül a csatornatervekkel.

A törökországi bojkott.

A szerb hadsereg bajai.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 20.

Konstantinápolyból jelentik: Az Ikdam szerint a belügyminisztérium a szófiai török bizottság által a portához juttatott kormánynyilatkozatra, amelyben a bojkott megszüntetését kívánják, tekintettel arra, hogy a Bulgáriával való megegyezés el van határozva és az Ausztria-Magyarországgal való megegyezés a befejezés stádiumában van, a vámhivatalok vezérigazgatóságát utasította szükséges intézkedések megtételére, hogy az osztrák és magyar, valamint bolgár áruk bojkottja a vámhivatalokban véget érjen. E minisztérium továbbá a szkutarii (Albánia) vilajethatóságokat táviratilag utasította, hogy Obotiba érkezett osztrák áruk továbbítását ne akadályozza.

Egy másik konstantinápolyi távirat ezt jelent: Itt azt hiszik, hogy a bojkott még legalább is három hétig eltarthat. Ezenfelül differenciák merültek fel a teherhordók és a kormány között. A teherhordók ugyanis azt hiszik, hogy a bojkottból származott káraik miatt a kormánytól kártérítést követelhetnek.

A bojkott bizottság állítólag elhatározta, hogy a bojkottot csak akkor hagyják felbe, ha a monarchiával való egyezséget a török parlament szentesíti.

A Voss. Ztg. jelenti Belgrádból:

A tegnapi Zsivkovics hadügyminiszter elnökelete alatt megkezdett haditanácsról a következőket jelentik: A katonai tanács főképpen a nehéz helyzettel foglalkozott, melybe a szerb tüzéség a cronsoti Schneider-féle gyár által szállított rossz hadiszerek miatt jutott és megállapította már azt, hogy az új ágyuk csövei több esetben a lövegek felrobbanása következtében megrepedtek és hasznavehetetlenekké váltak. A bajt több esetben ugyan az idézte elő, hogy a légénység az új ágyuk kezelésébe nem volt eléggé beavatva, de nem lehet semmitfele kétség arra nézve, hogy a Schneider által szállított lövegek műszaki hibában szenvednek. A haditanácsban élénk vá-

dak hangzottak el a volt hadügyminiszter és a rendelkezési állományba helyezett Vlaics Damjen ezredes, a kragujeváci fegyvergyár volt igazgatója ellen.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Csejtorók: Orpheusz az alvilágban. operett. (C bérlet).

Péntek: Visszatérés Jeruzsálemből, színmű. Bemutató előadás.

Szombat: Visszatérés Jeruzsálemből, színmű. (B bérlet)

* A filharmoniai hangverseny szenzációja. Az aradi filharmonikusok február 7-iki hangversenye oly művészi esemény lesz, melyhez hasonló a vidéken párját ritkítja. A hangverseny fő érdekessége az lesz, hogy a budapesti és más világvárosi filharmonikusok mintájára a zenekari számok között egy szólószám is lesz. Mint szólólista Marschalko Mignon zongoraművész fog közreműködni. Marschalko Mignon kisasszony, Marschalko Tamás hírneves kolozsvári orvosprofesszor leánya, aki csak 15 éves, máris elősmert elsőrangú művész. Már 13 éves korában Párisban, Berlinben, Ostendében és más külföldi nagy városokban hangversenyzett. Legnevezetesebb volt azonban a párisi hangverseny, ahol a művész a világhírű Colonne zenekar kísérete mellett játszott. Erről a párisi lapok a legnagyobb dícséret hangján emlékeztek meg. Már maga azon körülmény, hogy az annyira exclusiv és világhírű Colonne zenekara látta vendégeül a kisasszonyt, elárulja, hogy egy rendkívüli tehetséggel állunk szemben. A művész, aki az aradi filharmoniai egyesület meghívására folytat az alkalommal fog először vidéken fellépni, az aradi hangversenyen Tschikovszky 2-ik hangversenyt és Chopin 2-ik hangversenyt fogja játszani a filharmonikusok teljes zenekarának kísérete mellett. Az aradi közönségnek először lesz alkalma hallani két ily hatalmas zongorahangversenyt teljes zenekar kíséret mellett és a közönség bizonyára nem fogja ezen ritka alkalmat elmulasztani. A hangverseny iránt nemcsak Aradon, hanem Budapesten is széles körű érdeklődés mutatkozik és több tekintélyes napilap fogja zenekritikusait leküldeni, hogy ezen kiváló művészi eseményről beszámoljanak. A filharmonikusok nagy gondtal és kitartó szorgalommal készülnek ezen hangversenyre, melyen önálló zenekari számul Beethoven 5-ik ugynevezett „skót” symphoniáját fogják előadni.

* Borbély Sándor jubileuma. Hétfőn szép ünnepség keretében ünnepelték Miskolcon Borbély Sándort, aki 25 éve működik a színpadon. Az ünnepélyen ott volt Szendrey Mihály is feleségével, Rontai Boriskával. Előadásra ki volt tűzve Klapp Mihály régi híres vígjátéka: „Rosenkranz és Gildenstein”. A közönség érdeklődése az előadás iránt oly rendkívüli módon nyilvánult, hogy nemcsak minden jegy elkelt, hanem a zenekart is kiszorították helyéről, melyet átalakítottak ülőhelyekké. Amíg a közönség türelmetlenül várta az előadás kezdetét, leeresztett függöny mellett a színpadon folyt le a jubileumi ünnepély első aktsza. Összegyülekezett az egész színtársulat Borbély Sándor körül és Stella Gyula előlépve, a színtársulat nevében meleg, bensőséges szavakkal üdvözölte a jubilánst és átnyújtotta neki a színtársulat ajándékát, egy nagy ezüst babérboszorút, melynek szalagjaira rá volt vésve: „Borbély Sándornak — a miskolci társulat”. Az egyes levelekre a társulat tagjainak neve volt rávésve. Ezután Szendrey Mihály lépett elő és mint régi barátját a társulatának volt tagját, Borbély Sándort baráti szívélyes szavakkal üdvözölte, majd átnyújtotta a mélyen megindult művésznek az aradi színtársulat ajándékát, egy nemzetiszíni szalagos babérboszorút. Végül Palágyi Lajos igazgató szólott a művészhez. Beszédét könnyed hangon kezdte el, de aztán annyira erőt vett rajta a meghatottság, hogy bizony majd elakadt a beszédében és erőfeszítésre került, hogy könnyeit visszatartsa. Ez volt az ünnepély legmeghatóbb része. Beszéde végén egy értékes emléktárgyat adott át, mint ajándékát, Borbélynak. Borbély Sándor mély megindultsággal felelt az üdvözlésekre. Ezután

kezdetét vette az előadás. A közfigyelem természetesen a jubiláns felé irányult, de nagy érdeklődés előzte meg Szendrey Mihály fellépését is. Előadás közben felkereste Borbély Sándort az ültözőjében Szentpáli István dr. polgármester és a színügyi bizottság nevében üdvözölte. Előadás után a színtársulat az ünnepelt tiszteletére bankettet rendezett a Horváth-szálloda emeleti termében, ahol folytatódott Borbély Sándor ünneplése.

* Zugolódás Fráter Loránt hangversenyén. Nemrég Aradon hangversenyt rendezett Fráter Loránt volt huszárfőhadnagy, akinek estélyéről akkor nagy elégedetlenséggel távozott az aradi publikum. Most Egerből kapunk hasonló hírt. Az Egri Újságban olvassuk ugyanis a következőket:

Arra a nagyhangu reklámra, amit ezer, meg ezer plakát kiáltott hetek óta a városban, színtől megtele az egri színház szombat este. Hogyne. Hisz olyan jelességeknek az előadását hirdették a plakátok Fráter Loránt mellett, mint Paulay Erzsike és Tarnay Alajos. Ennek tetejébe jön egy még nagyobb hangu plakát, hogy az estélyen részt vesz Váradi Antal dr. is, a „Petőfi-társaság” főtitkára, aki Petőfi életéről tart felolvasást. Egyszóval olyan nagy művészi eseménynek ígérődött a szombati este, hogy a mi nehezen megmozgatható közönségünk elkapkodta a borsosan fölemelt áru jegyeket. A legszebb reményekkel indultak el a színházba. Az urak smokingban, a hölgyek estélyi toalettben — ami nálunk bemutató színházi előadásoknál is nagy ritkaság. És ezt a díszes felvonulást, amely külsőségekben is kifejezője volt az ünnepélyes hangulatnak, sajnálattal kell konstatalnunk, hogy nem érdemelte meg az estély, amely csakis részben volt művészi. Művészi volt abban a részében, ahol Tarnay Alajos zongorajátékában volt alkalom gyönyörködni minden jelentőség nélküli, amikor Fráter Loránt köznapi, immár unalmas, országszerte agyonénekelte dalait hallották. — A műsor többi részét nem mutathatták be, mert sem Paulay Erzsike, sem Váradi Antal nem jelent meg. Mi, akik a hangverseny napján értesültünk Paulay és Várady távollmaradásáról, abban reménykedtünk, hogy az est impresszáriója gondoskodni fog más, hasonló értékességű művészek szerepléséről, de csalódás érte a közönséget. Ehelyett azonban megjelent a színpadon a smokingos, estélyi ruhás közönség előtt egy ur sáros cipőben, feltűrt nadrággal s bejelentette, hogy a műsornak a Paulay Erzsike és Váradi Antalra vonatkozó része elmarad. Talán ez a nem várt csalódás is hozzájárult, hogy nehezen melegegett föl a publikum. Fráter éneklése máskülönből sem az, ami volt — de egyébként sosem volt olyan, mint aminőnek hirdették. Az ő műsorszámait nem tudták kiegyenlíteni a közönség kívánsága és az elmaradt számok közti differenciát. Regisztráljuk hát azt a véleményyt, amely a közönségé: a nagy elégedetlenséget, amely annál is inkább fokozódott, mert a közönség tudta azt, hogy Paulay Erzsike nászuton van s a vállalkozás impresszáriója szereplését még is hirdette. Ezért a hangverseny közönsége hangos elégedetlenségének kifejezést is adott.

* Január 24-én vasárnap d. u. 5 órakor a Fehér Kereszt nagytermében tartja Anthes világhírű művész, operaházunk kiváló hostenoristája a „New-Yorki Metropolitan Operahouse” fellépése előtt, Moshammer hárfa, Gutman zongora művészek közreműködésével Magyarországon az utolsó hangversenyt. Jegyek 6, 5, 4, 2. koronaért válthatók ifj. Klein Mor könyvkereskedőnél.

* Visszatérés Izraelhez. Budapestről írják: A magyar paródia megteremtője, Feld Mátyás, kitűnő bohózatíró, teli szenzációval gondoskodva, a napokban fejezte be Forradalmi snász vagy visszatérés Izraelhez című új énekes paródiáját. A Belgrad városában játszódó, zajos sikerűnek ígérkező újdonságnak előadási jogát eddig tízenöt vidéki színiigazgató szerezte meg. A szerzővel most folyó tárgyalások a paródia fővárosi bemutatóját illetőleg.

* Swärdström ének-négyes aradi egyetlen hangversenye február hó 17-én tartatik meg. Jegyek Weisz Leó zeneműkereskedésében kaphatók s mint értesülünk, nagyon kevés számban.

A szoboszlói katasztrófa áldozata.

Letartóztatott szélhámos.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 20.

Az aradi rendőrség ma délután egy veszedelmes szélhámost tartóztatott le a nagyvárad-i rendőrség sürgőnyi megkeresésére. Egy fiatal özvegy, aki edes terhet hord a szíve alatt, Nagyváradon, de két nap óta Aradon is könyöradományokat gyűjtött s a megpumpoltaknak siralmas regényt mesélt az ő szerencsétlen sorsáról, vasuti szerencsétlenségéről, kifosztásáról. Mikor a jóságú emberek arán észre vették a hatást, akkor azzal a szerény kéréssel állt elő, hogy csak néhány koronával segítsék meg, mert éppen csak azt akarja elérni, hogy haza utazhasson Hajduböszörménybe. Sok száz korona erejéig csapta ily módon be a professzionális kolduló asszony a környéketes szíveket, akiről megállapította az aradi rendőrség, hogy meséből egy szó sem felel meg a valóságnak s tekintettel állapotára az aradi köz-kórházban helyezte el csak felgyógyulásáig, amíg állítják bíróság elé.

Özvegy Zsolnay Györgyné a neve a körülbelül harminc esztendőes asszonynak, aki két nap óta tartózkodik Aradon s megfordult a nagyobb pénzintézetek igazgatóinál, előkelő aradi kereskedőknél. Mindenütt azzal a vérfagyasztó elbeszéléssel állított be, hogy férje, aki vasuti alkalmazott volt, a szoboszlói katasztrófa alkalmával elpusztult s kártérítési perével, melyet az államvasutak ellen megindított, már két forum elutasította. Éppen Budapestre volt utazandó, hogy ott ügyvédet fogadjon, de a vasuton zsebmetszők kifosztották s kénytelen volt egy fillér pénz nélkül Aradon a vonatból kiszállni.

— Csak néhány koronára van szükségem. Éppen annyira, amennyire a vasuti jegy kerül. Az első vonattal utazom haza, Böszörménybe.

Tegnap reggel óta már igen sok vonat ment ki az aradi pályaudvarról, de Zsolnainé azért inkább a Városi-kávéház tükörelablakja mellett fogyasztotta habos kávéját, semhogy észbe is jutott volna vonatra ülni. Aradon olyan jók és könnyen adakozók az emberek s az ember nem mehezen szánja magát arra, hogy akár több napot is töltsön a barátságos körben.

A rendőrségeknek gondolkodása azonban teljesen eltér a jóságú adakozóétól. Például a nagyvárad-i határozottan, kételkedő lelkű s érdeklődött az iránt, vajjon tényleg olyan szerencsétlen asszony-e özvegy Zsolnay Györgyné, aki Váradot is kitüntette azzal, hogy könyvekre indító meséjével és fekete gyászba öltözött szíven külsőjével meghassza és végig pumpolja.

A hajduböszörményi kollégánk felvilágosították a váradiakat, hogy csak akkor cselekednek istennek tetsző dolgot, ha a bus özvegyet mihamarabb ártalmatlanná teszik, mert veszedelmes könyöradomány gyűjtő, aki a legjobb anyagi helyzetben él s mások zsebeit szokta fosztogatni. Minthogy Nagyváradról eltiint, az aradi rendőrség figyelmét is felelték Zsolnaynéra.

Délután négy órakor Valenta József detektiv a Városi kávéházban pillantotta meg. A személyleírás alapján rögtön felismerte az éppen ozsonnázó nőt. Miután elfogyasztotta a kávéját, felszólította, hogy kövesse őt a városházára. Ellenvetés nélkül engedelmességet. Letartóztatták, miután beismerte, hogy hazug mesék alapján könyöradományokat gyűjtött, de tekintettel válságos állapotára, azonnal a köz-kórház szülészeti osztályán helyezték el. Ele-

inte ütközött az ellen, de Tisch Mór dr. tb. főorvos megnyugtató szavaira lecsendesedett s nyugodtan tűrte, hogy a tolonkocsi helyett egyfogtúra ültessenek s a kórházba vigyék.

Két zsák rézpénz.

Egy aradi kereskedő tréfája.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 20.

A legújabb olyan ügynek, amely az emberek nyugalmát megzavarja, a boszu az oka. A boszu rendszerint olyan cselekedetek elkövetésére készít, amelyek miatt súlyos kellemetlenségek származnak. A legutóbbi esetek közül való az, amikor a boszu — humores dolokra készíti ez embert.

Ilyen eset történt a napokban Aradon. Färber Lajos szabadságszármazó és festék kereskedő néhány nappal ezelőtt telepett az építőiparosok országos szövetsége aradi fiokjába. Persze, ha valaki az ilyen fiokba belép, annak anyagi következményei vannak, akkor alaposan ki kell hazni a betti kassza aprópénzes fiokját.

Färber, nem midri mi okból, de megtánta, hogy a szövetségbe lépett. Szeretett volna anyagi veszteség nélkül megvalni a szövetségtől, de az nem engedte ki az öbligéből.

— A tagdíjat egy esztendőre le kell fizetni, ha valaki megvalik a szövetségtől. — mondta az elnök.

— De nekem semmi különös hasznom nem volt abból, hogy én tagja voltam az együletnek, — sópáncodott a kereskedő, amiben volt is némi igazsága.

Mindamellett az egyesület nem engedett a maga álláspontján és szigorúan követelte az egy esztendőre szóló tagdíjat, 200 koronát.

— Kész az korona, — sorsított Färber — no, ti abból nem esztek.

Felment az ügyvédhez és elmondta neki az esetet.

— Meg kell-e nekem ezt a pénzt fizetni? — kérdezte a kereskedő.

Az ügyvéd összelapozta a legkülönbözőbb törvénykönyveket és kereste azt a paragrafust, amelynek alapján meg lehetne tagadni a 200 korona lefizetését. Ilyen paragrafust azonban nem talált és szomorúan mondta:

— Hat bizony ezt meg kell fizetni. Ezen nem lehet segíteni.

— Färber haza ment és azt forgatta a fejében, hogy neki most 200 koronát kell fizetni, pedig ezért nem végzett senki egy felóra munkát se. Némi üppengés után földerült az arca és mosolyogva mendogatta:

— Na, most megboszulom magamat. A 200 koronát nem fogják azok minden munka nélkül elhinni.

Hogy mit tett Färber, az könnyen kitalálható a következőkből:

Egy kis kocsi állott meg tegnap az ipartestület háza előtt és a kocsis az építőiparosok szövetségi irodáját kereste. Amikor utba igazították, a kocsiról leemelt két j l megtömött zsákot és a szövetség titkárához bevitte.

— Mit akar ezzel? mi van ebben?

— Färber ur tisztelteti és elküldte a 200 korona tagsági díjat, — mondta a kocsis és ledobta a zsákokat.

A titkár megnézte: csupa rézpénz, két filléres volt benne. Másnap pedig a pénztáros teljes tizenkét órát töltött el, amíg megolvasta a tízezer darab két fillérest.

A meggyalázott magyar címer.

Nagy György interpellációja.

— Fővárosi tudósítónkól. —

Arad, január 20.

Az országos felháborodás, amely a Bécsben meggyalázott magyar címer miatt a magyar sajtó leleplezése nyomán támadt, ugylátszik észreterítette a bécsi magyarfalókat, akik minden áron politikai pert akartak kovácsolni a vilámoson történt botrányból. Janits Gyula, a sokat szenvedett honvédönkéntes ugylátszik kikövetel a felségvértési pörből, amelybe úgy jutott, mint Pilátus a Credoba.

A szerencsétlen magyar fiu ügyében ma interpelláció hangzott el a képviselőházban. Nagy György dr. tette szóvá az esetet, heves hangon kelt ki a magyar címer meggyalázása ellen és követelte, hogy a kormány ebben az ügyben foglaljon állást és a hadügyminiszter jánjon közre, hogy az ártatlanul szenvedő magyar fiu mielőbb szabadlábra helyeztessék.

A Janics-ügy újabb fejleményeiről a következő tudósítást adjuk:

(Hangulat változás.)

Kálmán Mór dr., Janits Gyula honvédönkéntes védője mindent megtesz, hogy védené, aki ártatlanul sanylódik a fogházban, kiszabadítsa. Tegnap eljárt a kabinet irodában, melynek főnöke, egy miniszteri tanácsos barátságosan és nagy előzékenységgel fogadta. Kálmán dr. hangoztatta, hogy védené, rettetes hatással van a fogság. Sürgős intézkedést kért, esetleg a per törlesztésének kieszközölését. Az osztrák igazságügyminiszterium különben már elkészítette ez ügyben véleményét, mely Janitsra kedvező.

— Ugy látszik, kezdik belátni, hogy baklövést követtek el és igyekeznek ezt jóvátenni. Az osztrák hatóságok is sokkal előzékenyebben kezelik most az ügyet, mint azelőtt. Így, mivel Janits panaszkodott, hogy a börtönkórház levegője rettenetesen rossz hatással van rá és kellemetlen neki, gonosztevőkkel egy teremben feküdni, külön szobát adtak neki.

(Az affér a Házban.)

Janits ügyében ma Nagy György interpellálta a kormányt és a honvédelmi minisztert. Részletesen előadta az esetet. Elmondotta, hogy a magyar címet lekopték és mivel Janits ennek védelmére kelt, a feldühödött magyarfalók rárontottak és véresre verték. Koholt felségvértési pört akasztottak nyakába, fogságba vetették és még ma is fogva tartják. Ebben az esetben egy magyar állampolgár lett ártatlanul és méltatlanul megsértve. A kormánynak határozott állást kell foglalni ebben az ügyben. Fel kell szólalnia az osztrák kormánynál abban az irányban, hogy az osztrák ügyesség indítsa meg az eljárást Janits bántalmazói ellen, a fogva tartott honvédönkéntest pedig azonnal bocsássa szabadon.

Az interpellációt kiadták a honvédelmi miniszternek, aki a napokban adja meg rá a választ.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi orvosgyógyászati egyesület ma délután tartotta ezidei tisztújító közgyűlését a városháza kistermében Parecz Gyula dr. elnöke alatt. A tisztikar az eddigivel egyezően így alakult meg: Elnök: Parecz Gyula dr. Alelnökök: Posgay Lajos dr. és Vass Sándor dr. Titkár: Löwinger Miksa dr. Pénztáros: Werner Miksa dr. Választmányi tagok lettek: Hecht Adolf dr., Institóris István dr., Issekutz László dr., Kabdebó János dr., Posgay István dr., Prohászka László dr. (uj) és Tisch Mór dr.

(*) Az aradi fotoklub választmánya f. hó 22-én pénteken délután 5 és fél órakor a Központi kávéházban ülést tart, melyre a választmány tagjait meghívja az elnökség. A fotoklub rendes évi közgyűlését január hó 27-én este 7 órakor tartja meg a „Millenium” külön termében. A közgyűlés sorrendje: Elnöki megnyitó. Titkár, számvizsgáló és gazda jelentése s a felmentvény megadása. A jövő évi költségvetés megállapítása. Tisztikar választás. Közgyűlés után étkezés étlap szerint, utána pedig vetítés lesz.

(*) A nagylaki tisztviselő egyesület e hó 17-én tartotta évi közgyűlését és tisztújítását. Megválasztottak: Elnök: Török János. Igazgató: Alföldy Vidor. Alelnök: Benesik János. Titkár: Doroszló Dezső. Pénztárnok: Bakay Gyula. Választmányi tagok: Pokorny Béla, Bankó Lajos, Tarsán Romulus, Vénich Gyula, Ugler Miklós, Kupcsák Lajos, Dudás Béla, Komondi János. Póttagok: Alleman János, Kálló György.

Ezüllött aradi színész.

Három évi fegyház lopás miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 20.

Tavaly karácsony napján emlékeztünk meg arról a szomorú életpályáról, melyen Biró Vilma, az aradi, majd a fővárosi színpadnak egykor ünnepelt művésznője a süllyedés rettenetes útján a börtönből jutott. Akkor a rendőrség nyomozott az ezüüllött asszony bűnügyében, most pedig az aradi törvényszék hozott ítéletet ebben és Biró Vilma többeszeres lopás büntetéseért három évi fegyházra ítélte.

Biró Vilma, aki egy Aradon szolgált ulánus-alezredesnek volt törvénytelen leánya, hosszú esztendővel ezelőtt lépett fel az aradi színpadon. Innen hamarosan a budapesti Népszínházhoz került. Kedvelt tagja lett csakhamar a legelőkelőbb fővárosi társaságoknak és itt ismerkedett meg Acs Sándor, dévai ügyvéddel, aki később országgyűlési képviselő, majd magasrangú állami tisztviselő lett. Az ügyvéd beleszeretett a művésznőbe és alig egy évi ismeretség után feleségül vette.

De amilyen bámulatosan gyors volt Biró Vilma karrierje, olyan hirtelen következett be a bukás. A szép ügyvédné, aki ekkor elhagyta a színpadot, szerelmes lett egy budapesti színészbe. A férj megtudta neje hűtlenségét, botrány, majd párba és végül válás lett a dologból. Biró Vilma ekkor női szalont nyitott, amelyet a budapesti rendőrségnek kellett becsukni az ott történt botrányos mulatozások miatt. Ekkor következtek az éjjeli kávéházak, ahol azután olyan dolgokat követett el a szerencsétlen asszony, amelyek miatt kitoloncolták Budapestről. Aradra jött ekkor, s itt a teljes züllés útjára került. Iszákosságra adta magát, többször lopáson érték és az aradi törvényszék egy ízben e miatt már két évi börtönrre is ítélte.

Jó ideig koldulásból, könyöradományokból élt ezután Biró Vilma. A múlt év vége felé megint dolga akadt az aradi rendőrséggel. Eymásután egy csomó lopást követett el: kendőket, plüss-takarókat, szőnyeget lopott kirakatokból és üzletekből. Beszállították az aradi ügyészség fogházába, ma pedig a törvényszék elé állították.

Az ügyészség ma hat rendbeli lopással vádolta meg az ötven év körüli asszonyt. Azzal védekezett, hogy ezek a nála talált tárgyak szerelmi légyottok emlékei. A védekezés valótlannak bizonyult, mire a törvényszék Biró Vilma három esztendei fegyházra ítélte.

Ezzel azonban még nem fejeződtek be a szerencsétlen asszony bűnügyei. Az aradi rendőrség még öt lopási ügyében nyomoz és ezeket már legközelebb átteszi az ügyészséghez. A

törvényszék valószínűleg ekkor összbüntetést fog kiszabni, úgy, hogy Biró Vilma jóideig nem kerül majd ki a márianosztrai fegyintézetből.

Ötven baleset a vágóhídon.

Feljelentés a miniszterhez.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 20.

A vágóhídon ma egy küldöttség jelent meg Sarlot Domokos főkapitány vezetésével, hogy évek óta köztudomásra jutott és számtalanszor elhangzott panaszokat orvosoljon. Meg kell nyomban jegyeznünk, hogy a bajok bajok maradnak s gyökeres orvoslásról, a bizottság megjelenésének dacára ma még senki sem beszél. Jó aradi módon addig huzzák-halasztják a dolgot, míg a kis botrányokból nagyok nem lesznek.

Sűrű egymásutánbanirtunk azokról a súlyos szerencsétlenségekről, amelyek a sertés-vágóhídon nap-nap után megismétlődtek. A forraló-helyiség daruja olyan szerkezetű, hogy a vele dolgozó iparosok életét veszélyezteti s most is a kórházban ápolnak egy hentes legényt, akinek homlokcsontját törte össze a gép hajtókerekének fogója. Súlyos operációt végeztek rajta az orvosok, s még kérdéses, vajon életben marad-e? A daru, melyen több mázsás sertéseket emelnek a forraló kazánba, ezelőtt tizenhét esztendővel készült, teljesen elavult, s nem felel meg a megnövekedett forgalom igényeinek. Gyorsan kell vele dolgozni, s minthogy egyáltalában nincs biztonsági készülékkel ellátva, a gyors munka közepette számtalan esetben okozott sebesüléseket. Ha tizenhét év alatt egy magáncégnél körülbelül ötven sebesülés fordul elő, azért, mert a tulajdonos munkásai testi épségét kevesebbre becsüli, semhogy az életüket állandóan veszélyeztető gépet átalakíttasson, vagy ipartelepéről eltávolíttasson, akkor a törvény teljes szigorát éreztetik vele a hatóságok. De Arad városának példája mutatja, hogy a szent bürokratizmus olyan magas és átláthatatlan falat von a felelősséggel tartozó tényezők elé, hogy azon sem a szenvedő iparosok panasza át nem hallik, sem a modernnek mondott vágóhídon széles körben beszéd tárgyát alkotó botrányos állapot meg nem látható, észre nem vehető.

A néhány nappal ezelőtt megtörtént, komoly következményű baleset alkalmával úgy a vágóhid igazgatója, mint maguk a hentesmesterek jegyzőkönyvbe vették évek óta hangzottatott tiltakozásukat, s azt a jogos kérelmüket, hogy a város óvja meg legalább testi épségüket, ami egy második daru felállításával el lenne érhető. Évek óta tudják mindazok, akik a vágóhídi közbiztonságért felelősek, hogy az állapotok türethetetlenek, de azért egyáltalában nem történt semmi.

Sarlot főkapitány ma személyesen is meggyőződött arról, hogy sem vigyázatlanság, sem könnyelműség nem játszottak közre a legutóbb sűrűn megismétlődő szerencsétlenségeknél s a bizottság tapasztalatairól szerkesztendő beszámolójában kifejezést fog adni az iparosok óhajának is, mikor a tanács elé tárja, hogy a sertés-vágóhídon oly primitív az ember életének épségben tartására tett óvintézkedések, hogy a város régen megérdemelte volna a legszigorubb fenytést.

Az egész mészáros és hentes ipartestület kíváncsian tolmácsoljuk, mikor felhívjuk a ta-

nácsot, hogy a legrövidebb idő alatt orvosolja a bajokat, mert, mint értesülnek, az iparosok ellenkező esetben a miniszternél tesznek feljelentést s attól kérnek segítséget. Nem hajlandók mindennapi kenyerüket a maguk és alkalmazottaik vérével megfesteni.

HIREK.

Az utcai harc évfordulója.

Az Asztalos Sándor-társaság gyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 20.

Mint azt több ízben jeleztük, az aradi „Asztalos Sándor” társaság magasztos ünnepélyt rendez február 8-án, amikor is az aradi utcai harcnak 60 éves évfordulóját tartja.

Ezen ünnepélyt rendező-bizottság, tagjai: Magvary Ferenc elnök, Sófalvy György ügyvezető elnök, Szondy János diszelnök, Bedő Árpád dr. alelnök, Szarka László titkár, Blédi Boldizsár, Balassa Ernő, Jeney Béla, Erdélyi Gyula, Zabb István és Záray Jenő előterjesztették a választmánynak az általuk megállapított műsort, melyet a tegnapi esti gyűlésen elfogadtak. A február 8-iki ünnepségnek műsorát a következőkben adjuk:

Az ünnepélyt megelőző estén kivilágítás lesz, a fényt emelni fogja a vaggongyári zenekar zenés takarója, mely a tűzoltó lakatnyából indul ki, végig halad az Andrassy-téren s a városháza előtt megállapodik, majd onnan a vértanúk szobrát (melyet ez alkalommal kivilágítanak) megkerülve visszatérnek a kiindulásuk helyére. Este a színházban diszeldadás.

A nagy napnak műsora a következő:

1. Gyászistentisztelet a minoriták templomában.
2. A menet zeneszó mellett a városházára vonul. Ennek közgyűlési termében következő műsor lesz:

3. Himnusz: Előadja az áll. tanítóképző ifjusága. A kart Zoltay Mátyás tanár vezeti.

4. Prolog. Irta: Farkas Ferenc. Szavalja: Keszler Ede színművész.

5. Ünnepi beszéd. Tartja: Nagy Sándor dr. orsz. gyűl. képviselő.

6. Alkalmi dal. Előadja a tanítónövendékek dalköre.

7. Emlékezés az aradi utcai harcra. Elmondja Szondy János tanár.

8. Zárszó. Tartja: Varjassy Lajos polgármester, a társaság diszelnöke.

9. Szózat. Énekli a tanítóképző ifjuság dalárdája. A városházi ünnepély lezajlása után a lépcsőház falában elhelyezett emléktábla leleplezése. A beszédet Pósa Lajos költő mondja.

10. Ennek megtörténte után zeneszóval kivonul a menet az ó-tetőben levő sirhoz.

11. Alkalmi dal. Előadja: az áll. tanítóképző dalárdája.

12. Szavaltat. Tartja: Harmat Ferenc.

13. Ünnepi beszéd. Tartja: Asztalos Kálmán dr., az „Alsó-Fehér” szerkesztője. A hősök sirjának megkoszorúzása.

14. Diszkozgyűlés. (Társas vacsora.)

A társaság Aradváros közönségét felkéri, hogy a hazafias ünnepségen minél nagyobb számban vegyen részt.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 21-én az időjárás: hideg, fagy, délen, nyugaton elvélve csapadék.

— Az önérzetes Obrenovits. Budapestről jelenti tudósítónk: Több lap megírta, hogy a Budapesten a Royal szállodában lakó Obrenovits György, Milán volt szerb király fia nagy összegű adósságainak hátrahagyása után eltűnt a fővárosból. Ma Obrenovits György meg-

jelent „A Nap” szerkesztőségében és energikusan tiltakozott a sajtóban megjelent rágalmak ellen. Kijelentette, hogy a lapok közleményei szemérmes hazugságok; ő nem szökött meg, hanem automobilon egy Budapest környékén lakó mágnes barátját látogatta meg. Ma érkezett csak haza, felháborodással hallotta a róla terjesztett rágalmakat és sietett ezeket megcáfolni. Igaz ugyan, hogy vannak adósságai, de ezeknek összege csak mintegy tízezer koronát tesz ki, ami aránytalanul kevés az ő anyagi viszonyaihoz képest. Édesanyja nagyon vagyonsos nő, aki könnyű szerrel kifizeti az ő adósságait. A beszélgetés közben Obrenovits György azt az érdekes kijelentést tette, hogy a közel jövőben be fog lépni az osztrák-magyar hadseregbe. Már folyamodott is ez irányban a királyhoz. Minap megkapta a kedvező választ. Magyar állampolgár lesz és a honosítási eljárás befejeztével belép mint önkéntes a hadseregbe.

— **Steinheilné vallomása.** Párisból jelentik: A vizsgálóbíró ma kihallgatta Ghirelli grófnőt, aki Steinheilné fogolytársa volt s akinek Steinheilné állítólag bevallotta, hogy ő gyilkolta meg férjét. A grófnő megmaradt amellett, hogy Steinheilné két ízben is megvallotta neki bűnét, sőt egy alkalommal Roselli asszony előtt is beismerte a gyilkosságot. A mai napon Roselli asszonyt fogják kihallgatni.

— **Házasságok.** Balajthy Béla dr. máv. fogalmazó e hó 26-án tartja esküvőjét. Kétegyháza Böhme Erzsikével, Böhme Miklós hűbiz. urad. titkár leányával.

Fekete Mór balázsfalvai szolgabíró e hó 26-án délután 1 órakor tartja házasságát Aradon a Központi-szállóban Fekete Ilus kisaszonnyal Ladánkaról.

— **A nagyváradi affér.** Lapunk tegnapi számában közöltük Nagy Mihály nagyváradi hírlapírónak A Holnap társaság nevében beküldött nyilatkozatát. Szirmay Ödön, a Szabadság felelős szerkesztője most annak közlésére kért föl bennünket, hogy ő a nyilatkozat aláírói ellen rágalmozás és becsületsértés miatt megteszi a büntvádi följelentést. Ezt a kijelentést azzal a megjegyzéssel regisztráljuk, hogy az Aradi Közlöny ez ügyet ezzel be is fejezte.

— **Fogházra ítelt polgármester.** Ismeretes, hogy a sátorlajuhelyi törvényszék 10 napi fogságra ítélte Székely Elek polgármestert, mert az elítélően nyilatkozott arról, hogy a városi főjegyző a koronázás negyvenedik évfordulója alkalmából a városháza ormára kitűztette a nemzeti lobogót. A sátorlajuhelyi törvényszék ítéletét ma, mint fővárosi tudósítónk jelenti, a kuria is helyben hagyta és a beadott semmiségi panaszt elutasította.

— **A borbélynál megszurkált vendég.** Egy bécsi borbély üzletében, a belvárosban izgalmas esemény történt tegnap. Este nyolcadfél orakor megjelent ott Pollák Arnold utazó, hogy megborotváltassa magát. Egyik segéd javában borotválta, amikor Berliner Izsák, a másik segéd azt kérdezte tőle, vajjon nem parancsol-e kézapólast. Pollák megkérdezte a segédet, vajjon ő ért-e hozzá. Ezt az artatlan kérdés nagyon megsértette a segéd önértékét, mert művészetében kételkedni merészeltek.

— Hogy értek-e hozzá? Majd mindjárt meglátja — felelte visszafojtott haraggal.

Megkezdődött a körömápolás. E közben a vendég folyton panaszkodott, hogy a segéd ügyetlen. Szóváltás támadt köztük, végül az utazó dühösen felkiáltott:

Hagyja abba, nem is konyit hozzá!

A segéd erre ollót ragadott s többször megszurta a vendéget. Az üzletben lévők nagynehezen lefogták a dühöngő segédet, akit az odahívott rendőr azután bekísért. A több sebből vérző utazót a mentők a kórházba vitték. A rendőrségen kihallgatták a segédet.

— Miért sebesítette meg Pollák urat? — kérdezték tőle.

— Mert a kritikája annyira fölzúgató, hogy nem tudtam többé, mit teszek. Különben is idegbajos vagyok.

Berliner Izsák csak a minap érkezett Bécsbe Amerikából. Elmeállapotának megvizsgálása végett a klinikára vitték.

— **Vasuti szerencsétlenség.** Budapestről táviratozzák: A lajosmizsei vasútvonalon a Budapest felé haladó személyvonat Ócsa és Peteri állomások között beleszaladt egy egyedül haladó lokomotívba. A személyvonaton senkisértült meg, de a lokomotív erősen megrongálódott és annak vezetője, Heves Sándor, valamint Markovits Imre és Somogyi János fűtők súlyosan megsebesültek. A személyvonat egy órákor érkezett a nyugati pályaudvarra, honnan a sebesülteket a mentők lakúskra szállították.

— **Nem bővíthető a vízcsőhálózat.** Megírtuk, hogy a tanács a városi tisztviselői hivatalhoz intézett kérdést, vajjon a vízművek zárgondnoksága a szerződés tizedik pontja alapján kötelezhető-e a vízcsőhálózatot Újtelepen kibővíteni. Az ügyészi hivatal most készíti el véleményét s mint értesülünk azt tanácsolja, hogy a város ne rendelje el a kibővitést, mert beláthatatlan komplikációk keletkezhetnek. A zárgondnok a jövedelmet új csőhálózat fektetésére nem fordíthatja, s a város a per eldőlte előtt a maga veszélyére nem fektethet csöveket.

— **A bank-betörő.** Megírtuk, hogy Temesvárott a Délmagyarországi Gazdasági Bank józsefvárosi fiókjába ismeretlen tettes szombaton délután betört és az egyik kirakat felfeszítése után körülbelül 1500 korona értékű pénzeket ellopt. A gyanu egy magát kereskedelmi alkalmazzottnak mondó fiatalemberre irányult, ki a bank helyiségeiben továbbutazásra adományokat gyűjtött. A rendőrség kinyomozta, hogy az illető, ki egy temesvári szállóban volt megszállva, Klein Sándor, aradi illetőségű huszonnégy esztendő lakatoslegény. A rendőrség — mint Temesvárról jelentik — ma letartóztatta Kleint. Ma szembesítették a gyanúsítottat a bank tisztviselőivel, kik felismerték a bankban járt kéregetőt. Klein a kéregetést nem tagadta, s a hamis név, lakhely és foglalkozás bemondására nézve úgy védekezett, hogy azáltal, hogy magánhivatalnoknak mondotta magát, több segélyt remélt összegyűjthetni. A betörést tagadja. A lopott pénzből nem találtak nála. A temesvári rendőrség az ügyben folytatja a nyomozást és Kleint előzetes letartóztatásba helyezték.

— **Letört sztrájk.** Kolozsvárról jelentik: A kolozsvári dohánygyári munkások sztrájkja, mely a legnagyobb elkeseredéssel indult meg, ma véget ért. A munkásokat teljesen leverte az igazgatóság elhatározása, mely a gyárat bezárta és eltökölt szándéka volt azt továbbra is zárva tartani; segítséget sehonnan sem várhattak s a téli évszak különben sem alkalmas sztrájkok sikeres kivívására. E körülmények kényszerítő hatása alatt a munkások ma beadták derekukat és megkezdtek a munkát. Mielőtt hozzáfogtak volna, a Budapestről érkezett főfelügyelő beszédet intézett hozzájuk és óva intette őket, hogy a jövőben a külső igazgatásokra hallgassanak és kényerüket kockáztassák. A munkások megfogadták, hogy semmiféle kísérletet nem fognak tenni a munka abbahagyására.

— **Elfogott aradi katonarab.** Békésről táviratozzák: Kálmán Ferenc 16. ezredbeli közhuszár ezredétől három ízben megszökött és ezért három esztendői várfogságot ült Aradon. Mult év februárjában büntetése teljes leülése előtt még egyszer megszökött. Hamisított munkakönyvvel bujkált a szomszédos megyékben. Békéscsabán lopást követett el, majd onnan Békésre szökött, ahol letartóztatták és átadták a hadbírósnak.

— **Fénykép felvételek.** Az aradi polgári leányiskola jótekonycélú előadásának szereplői láthatók különböző fényképfelvételekben, Urai János József főhercegi kamarai fényképész jóhírnevű műterméből közszemlére kiállítva. Ezen felvételek elárulják, hogy Urai J. elsőrangú szakember a fényképészet terén, mert világítás tekintetében semmi kívánnivalót nem hagynak hátra, plasztikusak, domborúak a képek, mert Urai J. nem kimélve fáradtságot, műtermének átalakításával elérte célját, különösen

kosztüm és bali felvételeknél a legjobbat képes produkálni és kifejezni, mi fényképészek tehetőségében van. A kitett fényképek a legújabb módszer szerint vannak készítve, összhangban van úgy technikailag, mint művészet és kiállítás tekintetében, általános tetszést arat Urai J. ezen fényképeivel, jele a sok néző közönség, kik állandóan gyönyörködnek ez a szép és sikerült felvételekben. (565.)

— **Hordó-jelzés.** Az országos központi mértekhitelesítő-intézet arról értesítette ma a tanácsot, hogy a hordó-jelzés július elejéig a régi módzatok mellett teljesíthető.

— **Tombola-estély a Gambrinusban.** Szombaton, január hó 23-án este modern bronz tombola, vasárnap, január hó 24-én pedig ezüst-tombola lesz a Gambrinus éttermében. A tombolatárgyak megtekinthetők Szabó Albert Andrássy-téri üzletének kirakatában. Tisztelettel Kánya Géza.

— **Hol készül modern fénykép?** Korszerű modern fényképek elősmert legjobb hírv. műterme, Kossak es. és kir. udv. és kamara-fényképésznél. (Weitzer J.-u. 3. sz.) 541

— **Likör aromák kitűnő likörök előállítására;** — házilag — Vojtek és Weisznál. 171

MULATSÁGOK.

(=) **Felülfizetések.** Az aradi kereskedelmi alkalmazzottak által, 1909. január 9-én ujonnan alakult egyesületük könyvtára alap javára rendezett bálra felülfizetésképpen a következő összegek folytak be: Lévy Adolf, Wolf Jenő, Bárony Andor és Bloch Károly 30—30 korona. Aradi Első takarékpénztár 20 korona, Weigl Adolf, Pöltzl Miksa, Andrányi Károly, Viktória Takarékpénztár, Ingusz I. és fia 10—10 korona, Aradi Polgári Takarékpénztár, Schwartz Simon Fiai és Társa, Hoffmann Sándor, Müller Zsiga, Glück Károly, Färber Lajos, Vojtek és Weisz, Mihály és Bruckner, Neuman M., Kneffel Lajos, Adler Andor, Hunyadi és Ferdinand, Weisz Hugó, Frauk L. András, Magyary Ferenc, Kuti Alfréd dr., Sugár Jenő dr., Fodor Ödön dr., Jankovits György, Bellák és Deutsch 5—5 korona, Schwartz Testvérek, Illics Testvérek, Leichter Lipót, Meer Mór és Fia, Deutsch Izso dr., Bing és Löbl 4—4 korona, Rosenblüh H. és Társa „Szene”, Angele Máté s. Guttmann és Berger, Münz I., Braun Gusztáv asztalos, Zombori Gyula, ifj. Maksai Lajos 3—3 korona, Rozsnyai Mátyás, Pöhm János, Szűcs F. Vilmos, Vojtek Kálmán, Moskovitz Izidor, Fejer Gyula, Holtzer József, Maresch Gyula, Sándor Artur, Deutsch Izidor, Eisele János, Weisz és Benjamin, Grünberger N., Stern József, Schusztter Henrik dr., Fried Márkusné urnó, Adler Daniel, Meisl és Adler, Galambos Béla, Schwartzberger Manó, Kutányi Ferenc, Glück Dezső, Lechner és Fleischer, Bineth Ignátz, Bauer Gyula, Hirsch Jenő, Teszláng Ferenc, Braun N., Deutsch Sándor, Beregi Sándor, 1—1 korona, Hackel Ignátz Ujarad 3 korona, Kanfmann Lajos Vinga 5 korona. Vidékről befolyt felülfizetések 401 korona. A nemes kulturális célt támogatónak ezuton is leghalásabb köszönetet mond a Vigalmi-bizottság. 564

A KIADÓHIVATAL ÜZENETE.

„Kiadóhivatal” sorsjegye még 1906. november 15-én 4 koronával kihuzatott. Wallfisch bankháza Aradon beváltja.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Zeta. Szép versek, de mi nem szoktunk lírai verseket közölni, csak ünnepi lapjaink mellékletein.

Zám. Még aláírással se közlünk ilyen panaszokat. Tessék bevárni az ügy hivatalos elintézését, vagy tegyen följelentést a belügyminisztériumban.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, január 20.

Amerika $\frac{1}{2}$ -el magasabb, 20 ezer mm. cserdes, változatlan.

Az arak 50 kilónként számítva:

	Dell zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra	12.66—12.67	12.65—12.66
Tengeri májusra	7.24—7.25	7.24—7.25
Rozs áprilisra	9.99—10.—	9.9—9.99
Zab áprilisra	8.49—9.50	8.48—8.49
Buza 1909 októberre	10.79—10.80	10.79—10.80
Rozs októberre	9.—9.1	9.01—9.02

Az anyatejtől

elválasztott gyermekek gyorsan kövérednek, erősekké és rózsás színűekké válnak, ha a tápláló SCOTT-féle Emulsiót szedik.

A gyermekek szeretik és könnyen emésztik
SCOTT-féle Emulsiót.

Orvosok és bábák az egész föld kerekén állandóan ajánlják a

SCOTT-féle Emulsiót,

mert ismerik azokat a kiváló eredményeket, amelyek a SCOTT-féle Emulsió nyomán keletkeznek.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban.

IDEGENEK ARADON.

— Január 20. —

Fehér Kereszt szálloda. Villiusz István szücs Páris — Müner József utazó Budapest. — Dick György utazó Budapest. — Strausz Zsigmond utazó Budapest. — Lauffan Samuel utazó Budapest. — Zsigmond Béla mérnök Budapest. — Papp János dr. ügyvéd és neje Lippa. — Schön Henrik utazó Bécs. — Verme Jakab utazó Nagykanizsa. — Margell Dutkiewicz kereskedő Krakau.

Központi szálloda. Hanthok Sándor kereskedő Budapest. — Beretszász Aladár utazó Budapest. — Semel József utazó Budapest. — Halász István utazó Budapest. — Senka János tanító Buzás. — Kaufman János utazó Budapest. — Mezey Mór lakatos Kolozsvár. — Kronstein Artur utazó Budapest. — Till Ede utazó Budapest. — Gordon Róbert mérnök Budapest. — Jalsoviczky Géza igazgató Budapest.

Vas szálloda. Árvay Mór utazó Nagyvárad. — Jonás Sándor igazgató Arad. — Kórbász Kálmán utazó Rákospalota. — Szántó Mór utazó Budapest. — Bukovinovszky János jegyző T. Szécsán. — Kovács János s. jegyző T. Szécsán. — Schütz Jenő ügynök Budapest. — Schvartz Herman utazó Budapest. — Zolnai Gergelyné magánzónó Debrecen.

Pannonia szálloda. Gollub Antal m. tisztviselő Budapest. — Szemere Béla utazó Budapest. — Kaufer Zsigmond kir. pénzügyi titkár Arad. — Berger József kereskedő Orosháza. — Liszt István asztalos Világos. — Grósz Jenő hivatalnok Budapest. — Hanák Sándor körjegyző Beel. — Asztalos Sándor hivatalnok Sillingia. — Székely Mihály gépész és neje Arad.

A KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*

A Miksa-utcai állapotok.

Aradváros egyetlen utcája szines olyan botrányos állapotban, mint a Miksa-utca. Ez az utca, mely tudvalevőleg a Boros Béni-térről a pályaudvar felé vezet, tehát a városnak szembeálló helyén fekszik, elhanyagoltabb, mint akármelyik külvárosi utca.

Eszendők óta hangzik fel már e miatt panasz. Nemcsak magának ez utcának a lakói, de az egész város lakossága, sőt az idegenek is megbotránkoznak ezen. Az utca lakói a nagy sár miatt minden fuvarozást kétszeres áron fizetnek, a város közönsége pedig szégyenkezhet az idegenek előtt azon, hogy az az utca, amelyen a lovasut a pályaudvarról a városba jön, Aradot a legelhanyagoltabb falunak tünteti fel. A külvárosi utcákat egyre-másra aszfaltoztatja most a város, de a Miksa-utca

senkisé gondol. Valóságos mocsarak borítják el úgy, hogy egy rendes kocsival keresztül sem lehet menni az utcán.

A Miksa-utca lakosai többször felszólaltak ez ügyben. Sajnos, hiába. Most a nyilvánosság előtt hívjuk fel a negyedik kerületnek és a városi képviselőknek figyelmét erre az utcára és kérjük az összes illetékes tényezőket, hasanak oda, hogy a Miksa-utca méltó legyen ahhoz a helyhez, ahol van és méltó legyen Arad városához is.

A Miksa-utcai lakosok nevében
Arad, 1909. január 20-án

Hunyady József.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Üstörtők, 1909. évi január hó 21-én:

C) bérlet.

C) bérlet.

Orpheus a pokolban.

Vig operette 3 felvonásban. Írta és z n-jét szerzte: Offenbach.

SZEMÉLYEK:

Orpheus	Faludy K.	Jenő	Benkő.
Euridice, nej	Kállay J. J.	Diana	Sz. Rontal B.
Ariszteus	Hunyady J.	Vénus	Kun Iren.
Jupiter	Polár S.	Stix Jankó	L. Övey Leo.

Közdete este 7 és fél órákor.

NYILTTÉR.*

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy a mai napon Hirsch Antal cégünkől barátságos uton megvált és 7 év óta Márton és Hirsch cég alatt fennálló szabóüzletünket ezentúl saját nevem,

Márton Jakab

név alatt fogom vezetni

E cégváltozás közzététele kíséretében meg kell jegyeznem azt, hogy az üzlet vezetésében legfőbb törekvésem továbbra is üzletfeleim legmesszebbmenő igényeinek pontos kielégítése marad, miért is bátor vagyok további szolgálataikra magamat készséggel felajánlani.

Teljes tisztelettel

Márton Jakab,

566

férfi szabó.

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy a mai napon **Márton és Hirsch** cég kötelékéből barátságos uton megváltam és folyó évi február hóban **Andrássy-tér 18. szám alatt**

HIRSCH ANTAL cég alatt
szabó üzletet

nyitok.

Becses pártfogását kérve, vagyok

teljes tisztelettel

Hirsch Antal,

uri szabó

563

Megérkeztek a téli divat újdonságok!

Brunner Béla

uri divat és különlegességeket árt

Arad, Szabadság-tér 20.

(Forray-utca sarok, gróf Nádasdy-palota.)

Ajánlja dusan felszerelt árukat. Látat, hol a legszebb és legdivatósabb kalapok, ingek, gallérok, kényes nyakkendők, keztük, zsebkendők, harisnyák, sétatökök és esőernyők, stb. kaphatók.

Nagy választék férfi sport és gyermek sapkákban!

Divatújdonság francia és olasz

Illatszert különlegességekben.

Kamerli J. pécsi keztügyár főraktára.

Olcsó árak. Pontos kiszolgálás.

Nálunk megrendelések azonnal szállítást kapnak.

Légszeszgyár Arad.

A legszebb kivitelű és legújabb légszeszcillárak álló és függő gázizzó fényre, valamint a legjobb és legcélszerűbb szerkezetű légszeszfűrdő és fűtőkályhák, légszeszvasalók, valamint légszesztűzhelyek

állandó és nagy raktára.

Hajó-u. 3. Légszeszgyár Arad.

Az aradi légszeszgyár által leegyetett legjobb minőségű izzótestek a következő helybeli üzletekben kaphatók darabonként 60 fill. árban: Forray-u. 2/b. Müller J. és Fia. vegytisztító intézet. Atzél Péter-u. 2. Diamant Ferenc, villanyszerelő. Andrássy-tér 25. Tapolcsányi Gyula, kávé-áru üzlet. József foh.-ut 11. Müller J. és Fia. vegy-tisztító intézet. Erzsébet-u. 13. Licker Viktor, fűszerkereskedő.

A k i

zamatos, igen finom Rumot akar készíteni, vegyen 30 fillérér. egy üveg 351

Rumkivonat.

Ebből a rajta levő utasítás szerint pár perc alatt 1 liter finom thea rumot készíthet

Kizárólagos raktár:

Földes Kelemen

gyógyszerész

BOZSIK ERNŐ :: KÉPESITETT :: KOMÜVESMESTER

építési irodája

B. Választó-utca 22. szám.

APRO HIRDETESEK.

Keresek megvételre
Gáspár Ferenc Utazás
a föld körül című 6
kötetes utazási művet.
Ingusz I és Fia könyv-
kereskedő, Arad.

Májusra keresek

3 szobás lakást vagy magános há-
zat bérbe a belváros közelében.
Ajánlatok a kiadóhivatalba. „Kis
család.” 524

Eladó

Egy utcai emeletes ház legforgal-
masabb utcában, jól jövedelmező
munkázatos kölesönnel, előnyös
feltételek mellett azonnal eladó.
Boczkó-utca 10. szám. Müller Pe-
renc, tulajdonos. 523

Üzleti könyvek:

strazák másolókönyvek stb. Irodai
kellékek, írószerek, levélpapírok és
ügyvédi nyomtatványok legkedve-
zőbb beszerzési forrása! Kerpel Izso
könyv- és papírkereskedése. Játék-
kártyák árusítása. Ugyanott tanuló
fiú és leány alkalmazást nyer. 262

2 kereskedősegéd

Keresetük helybeli fűszernagyke-
reskedésbe: csak olyanok adják
le ajánlataikat „Szorgalmas” jel-
ige alatt a lap kiadóhivatalába,
akik nagykereskedésben már al-
kalmazva voltak és akik helyi
ügynököknek is alkalmazhatók. 547

Tolnai Világlapja

bérlésben és számonként, házhoz
szállítva, eredeti árban, összes
kedvezmények. Mutatványszám in-
gyen. Divatlapok! Folyóiratok! 1
100.000 kötetes kölcsönkönyvtár.
Krausz Paulin Színházépület. Tele-
fon szám 511. 291

Becher és Hildeshelm-féle

világhírű pénzszekrények csakis
Pollák Arnold szállítónál kaphatók
Arad, Petőfi-utca 175

Seiler Bertalan

paszmányos és gombkötő üzlet

Arad, Weitzer János-u. 13. sz.

Zsinor,

gomb,

bojtok

rojtok

szállítók raktáros tartanak.

Gyermekek ágylálók

vármely színben, pontosan, mére-
szerint készíttetnek. — Minden
szobába vágó munkát a leggyor-
sabbán készítt. 419

Telephon szám 590.

Panker F. Viktor

mű- és építő-lakatos

Arad, Fácán-utca 6. sz.

Készít takaréktűzhelyeket, szir és folyosó
kályhák, épület vasalások, görredőnyök
szepidézések, vas-ágyak, kerti székek, pa-
dok, asztalok tömör vasból, valamint mind
a szakmába vágó munkák a legolcsóbb
árak mellett.

Épület szállítására vasútszárat kaphatók.

Városi megrendelések pontosan és gyorsan eszakszálthatók. 446

Nagy választék színesítés mintákból ter-
vezetesen nagyban. — A minták meg-
tekinthetők a műhelytelepen.Nem kell London. Nem kell Páris
Nem kell Bécs. Nem kell Budapest.

Aradon is lehet kapni!

A legkényesebb igényeknek is megfelelő
mérték után!

CIPŐKET

urak és hölgyek részére

SEELINGER UTÓDA

orthopéd és divat cipészetében

ARAD, Szabadság-tér 4. szám.

Értékük különös figyelmébe ajánlom orthopéd-
cipőgyártásomat, melyek megakadályozzák a láb-
fájdalmat. Gyermekcipőket, egyeztetés feltevése
egyéb munkáimért áram és amit számos
elismertés tanúsít. Készítek a valódi amerikai for-
mát cipőket meg nem különböztethető tartós szép
cipőket. B. megrendeléseket kérve teljesítetlek.

SEELINGER UTÓDA 320

Breckska Károly

Állami cipész tanfolyam szaktanítója.

Legideálisabb szer az arcz és
kéz bőrének ápolására az

„Fizor”

mely a legkényesebb követelmé-
nyeknek is teljesen megfelel.

Orvosilag ajánlva.

Kapható a gyógyszerárakban és gyógy-
ásru üzletekben.

Főelárashó hely: 442

WOJTEK ÉS WEISZ

gyógyára nagykereskedő araknál Aradon
Kapható Hegedűs Gyula üzletében.

Egy üveg ára: 1 korona 30 fillér.

Értesítés!

Van szerencsém a nagyérdemű
közönségnek tudomására adni, hogy
Deák Ferenc-utca 33. szám alatt egyelőnyomda, himzés és
fehérmű varrodátnyitottam, ahol is elvállalok minden
a szakmába vágó munkákat, melye-
ket a legdiszesebb kivitelben és a leg-
jutányosabb árak mellett készítem.

Tisztelettel 401

VAJDA JÁNOSNÉ.

Hímző fehérmű varrodáknak
felvétetnek.

Alpesi gyomorseppek

kiváló szer az emésztés elősegítésére és étvágy fokozására.

A fájdalmat csillapítja.

Egy üveg ára 1 kor. 40 fill.

Dr. Rozsnyay József

„ÉTPORA”

célszerű keverék az emésztés fokozására és a fölösleges
gyomorsav lekötésére.

Egy doboz ára 70 fillér.

Kapható egyedül csak:

Rozsnyay Máttyás

gyógymertárban

371

Arad, Szabadság-tér.

Vendéglő haszonbérlet.

Báza fűrdőben a „Tulipán” vendéglő összes berendezé-
sével árverés után egy vagy több évre haszonbérbe adatik.
Szóbeli árverés a községi irodában 1909. évi január hó
30 án délelőtt 10 órakor.1909. évi január hó 29-ig zárt írásbeli ajánlatok is ad-
hatók be, melyek a szóbeli árverés után fognak felbontatni.

Bánatpénz 200 korona

Az árverési feltételek a községi irodában betekintheők.

557

A községi előljáróság.

hölgyek tudják legjobban, mily
fontos a szép üde arc,
mily hatalom és kincs az, mily
előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy
feladat, nem elegendő, hogy valaki
csinos, fess, megnyerő külsejű és
kedves legyen, hanem a legfonto-
sabb, hogy az arcára tiszta legyen.

A nők tudják ezt és azért igen
nagy gondot fordítanak az arcuk
ápolására és a szép ég emelésére.

A Földes-féle Margit-Creme

az egyedüli szer, mely 5-6-órás használat után eltávolít kiütéseket,
pattanásokat, szeplőket, májfoltokat és az arcot hófehérré teszi.

A Földes-féle MARGIT-CREME páratlan és csodás
arc-ápoló és a szépséget megőrző hatását mi sem
bizonyítja fenyesebben, mint azon körülmény, hogy a Wienben
rendezett „Ausstellung für Moderne Gesundheits und Schön-
heitspflege” nagy aranyérmét, és díszoklevelet nyert.

A MARGIT-CREME, miként azt számos vegyvizsgálát
igazolja, ment minden káros anyagtól és így az arcot bár
mily ideig használják is azt nemcsak nem rontja, hanem
késő öreg korig ifjú üdeségében tartja meg.

Készítette: Földes Kelemen

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Kapható az egész világon. Ár 1 korona. 281

MEGHÍVÓ.

Az Aradi Hitelbank és Takarékpénztár

részvénytársaság

1909. évi január hó 24-én délelőtt 10 órakor

intézeti helyiségében (Arad, Salacz Gyula-utca 6. sz. földszint)

II. évi rendes közgyűlését

tartja, melyre a t. részvényesek az intézeti alapszabályok 35-49. §-aira való hivatkozással tisztelettel meghívottnak.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére 2 részvényes megválasztása.
2. Az igazgatóság és felügyelő bizottság évi jelentése, a zárószámadás előterjesztése, a mérleg megállapítása, a mutatkozó tiszta nyereség hovafordítása feletti határozathozatal, az igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása.
3. Alaptőke felemelés iránti határozathozatal
4. Az intézeti cégszöveg megváltoztatása feletti határozathozatal.
5. Az igazgatóság és felügyelő bizottság 3-4 taggal való kiegészítése.
6. Az alapszabályok 2., 6., 7., 34., 53., 61., 66., 67., 6. §-ainak módosítása.
7. Hitelegylet felállítása.
8. Tíz választmányi és tizenkét váltóbírálo bizottsági tag megválasztása.
9. Netaláni indítványok.

Kivonat az alapszabályokból: 40. §. Minden részvényes, ki szavazati jogát gyakorolni óhajtja, tartozik részvényeit a közgyűlés megkezdése előtt legalább 24 órával az intézeti pénztárnál elismervény mellett letenni. 39. §. Szavazatképes részvényesnek csak az tekintetik, kinek részvénye a közgyűlés megkezdése előtt legalább 3 nappal az intézeti részvénykönyvben saját nevére beiktatva van s ki vagyonának önjoga kezelesen törvényesen gátolva nincs.

Jegyzet. Az intézeti zárómérleg hivatalos helyiségünkben kifüggesztett és az a hivatalos órák alatt t. részvényeseink rendelkezésére áll.

Arad, 1909. január hó 19-én.

Az igazgatóság.

POROSZ

MAGYAR

KÖSZÉN

KOKSZ (PIRSZÉN)

blombázott zsákokban,

ROSTÁLT BÜKK-FASZÉN

házhoz szállítva legolcsóbban kapható

ALTMANN EDE-nél

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarkán.

Telefon 46

431

Telefon 46.

Pesti Hazai Első Takarékpénztár

nyereménykötvényei

561

Huzás:

1909. február 5-én, főnyeremény 300000 K.

1909. június 5-én, főnyeremény 300000 K.

1909. október 5-én, főnyeremény 600000 K.

Ajánlom a pesti hazai első takarékpénztár egyesület nyereménykötvényeit, készpénzfizetés mellett, a budapesti tőzsdén jegyzett árfolyamon (ma ca 106 korona.)

Előleget 90 koronát nyujtok minden darabra 6% kamat mellett.

Goldschmidt Sándor

banküzlete, ARAD.

„MOLLY“

törvényesen védve

a jelenkor legjobb kézfinomítója.

TAGADHATATLAN,

hogy a teljes szépség egyik főkéllése a szép kéz, amit most már könnyen elérhetünk a

„MOLLY“

használatával, miután ezen kitűnő hatású és teljesen ártalmatlan szer még a legelhanyagoltabb kezet is háromszori bedörzsölés után bársony simává és habfehérré teszi.

Egy üveg ára: 1 korona.

Kapható: Vöröskereszt Drogéria

ARAD, Weitzer János-utca 2.

Városi és megyei telefon 455.

226

Városi és megyei telefon 455.